Børs ABC

Aksje Norge

Oslo, 5. November 2020

AksjeNorge

Ikke-kommersiell stiftelse med mandat om å øke kunnskapen om aksjer og finansmarkedene

Arbeider i tett samarbeid med banker og finansinstitusjoner, fagorganisasjoner, bl.a. DNB, NHO, LO, Oslo Børs m.fl.

Kristin Skaug, daglig leder i AksjeNorge
Tidligere megler/trader, investeringsrådgiver og markedssjef
www.aksjenorge.no

@AksjeNorge @KrisSkaug

Agenda

Introduksjonskurs for å gjøre deg bedre rustet til å ta selvstendige valg

- Slik kommer du i gang med sparing i aksjer og fond
- Slik orienterer du deg i verdipapirmarkedet
- Hva betyr det at et fond er bærekraftig
- Hva skal jeg se etter når jobben tilbyr aksjeprogrammer for ansatte?
- Pensjon – hva og hvordan

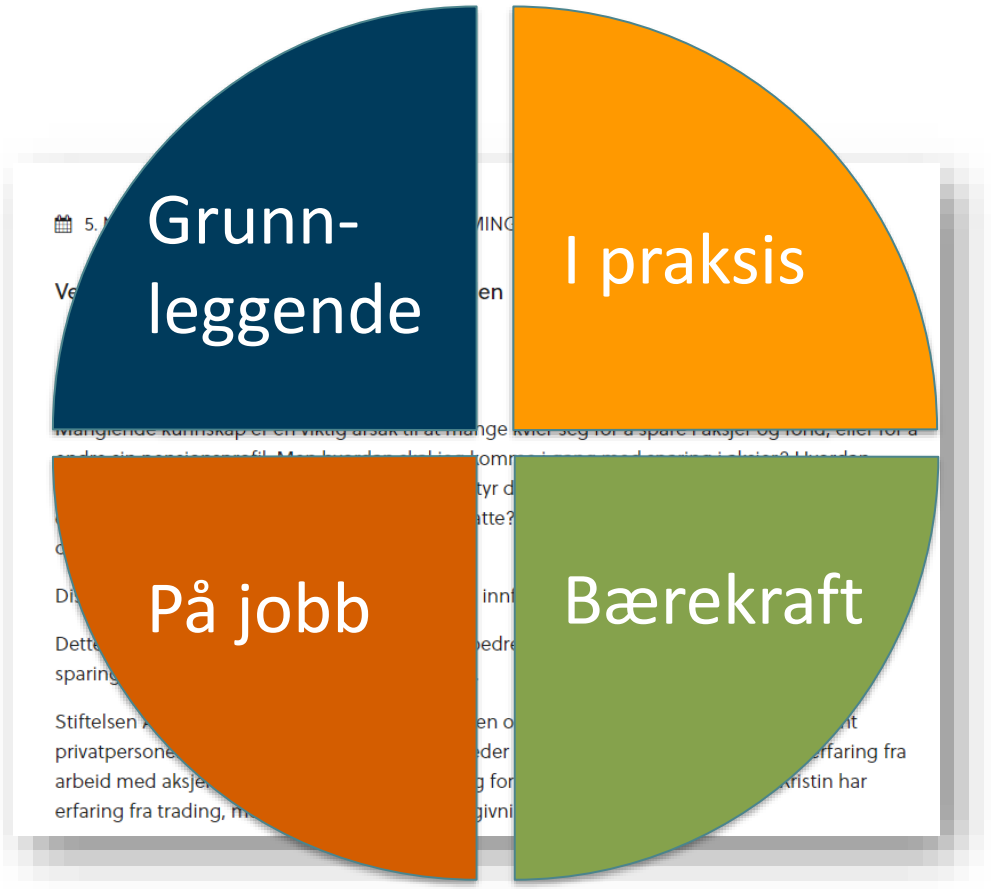

MITT BESTE AKSJETIPS

KJØPE BILLIG

OG

SELGE DYRT

Typiske spørsmål

Kunnskap

Risiko

Valg av aksjer

Pensjon

Teknisk analyse

Kostnader

Indeks vs aktiv

Valg av fond

Test av kunnskap

Day-trader

Valg av app

Renter

Utbytte

Timing

ETF

Skatt

Risiko

Bære-kraft

Spare-avtale

Bolig

AksjeNorge

DINE INVESTERINGSMULIGHETER

- AKSJER
- AKSJEFOND
- RENTEFOND
- KOMBINASJONS-FOND
- OBLIGASJONER
- EIENDOM
- BANKKONTO
- INDEKSFOND
- ETF
- MERKUR
- UNOTERTE
- PE / VC

- AKSJESPARE-KONTO (ASK)
- INVESTERINGS-KONTO
- AKSJEHANDELS KONTO
- VPU-KONTO
- VPS-KONTO
- EGEN PENSJONSKONTO
- FONDSKONTO
- PENSJONS-KONTO
- IPS
- UNIT LINK
- ZERO
- PKB

Listen er på ingen måte komplett.

DINE INVESTERINGSMULIGHETER

- AKSJER
- AKSJEFOND
- RENTEFOND
- KOMBINASJONS-FOND
- OBLIGASJONER
- EIENDOM
- BANKKONTO
- INDEKSFOND
- ETF
- MERKUR
- UNOTERTE
- PE / VC

- AKSJESPARE-KONTO (ASK)
- INVESTERINGS-KONTO
- AKSJEHANDELS KONTO
- VPU-KONTO
- VPS-KONTO
- EGEN PENSJONSKONTO
- FONDSKONTO
- PENSJONS-KONTO
- IPS
- UNIT LINK
- ZERO
- PKB

Listen er på ingen måte komplett.

DITT AKSJEUNIVERS I NORGE

VI ØNSKER

MEST MULIG **AVKASTNING**

TIL

MINST MULIG **RISIKO**

DINE SPAREALTERNATIVER

- får du betalt for risikoen du tar? (les: Risikopremie)

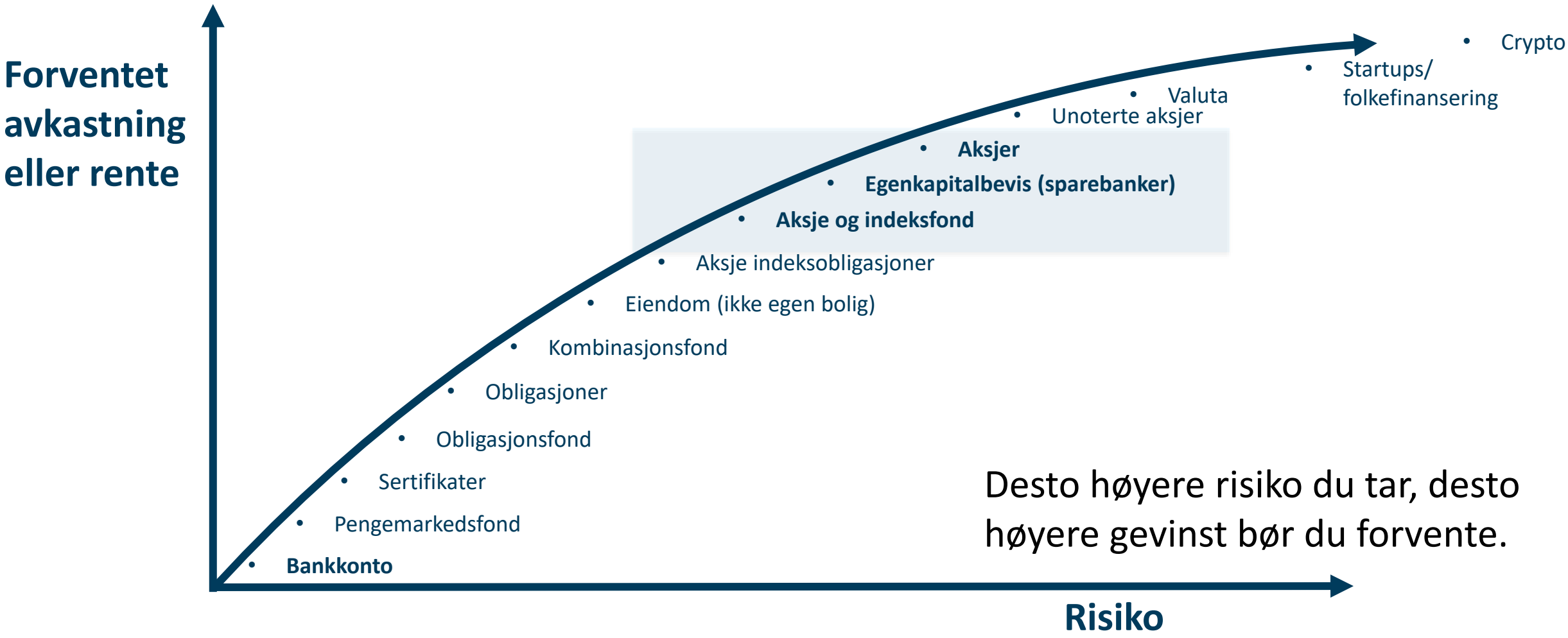

Desto høyere risiko du tar, desto høyere gevinst bør du forvente.

Husk at historisk avkastning ikke er noen garanti for fremtidig avkastning.

Aksje Norge

RISIKO OG AVKASTNING

(RISK & REWARD , RISK & PREMIUM)

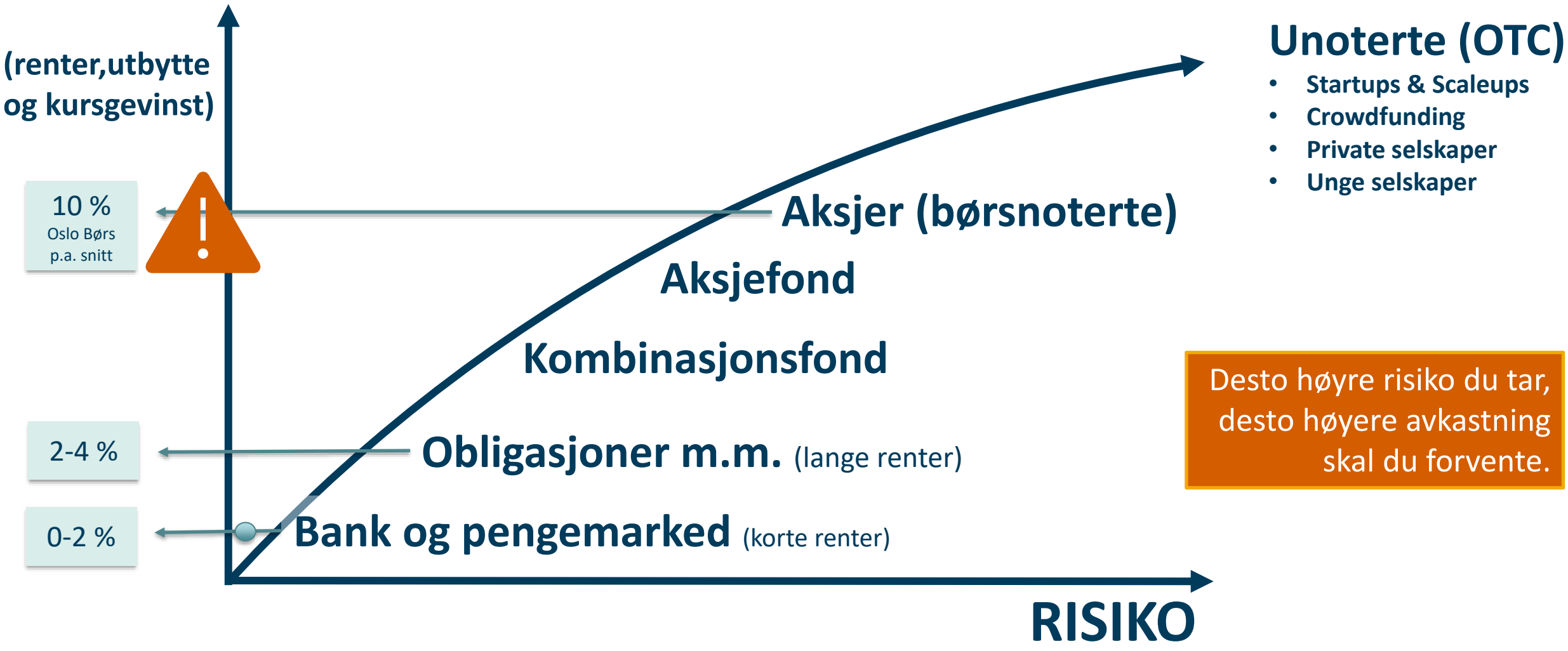

Unoterte (OTC)

- Startups & Scaleups
- Crowdfunding
- Private selskaper
- Unge selskaper

Desto høyre risiko du tar, desto høyere avkastning skal du forvente.

Merk: Historisk avkastning er ingen garanti for fremtidig avkastning,. Tallene i grafen er årlig snitt siste 10 år.
Med covid-19 og 0 % I styringsrente må forventninger nedjusteres.

Aksje Norge

DET HANDLER OM Å FÅ **BETALT**

FOR DEN RISIKOEN DU TAR!

AKSJER ER DIREKTE INVESTERINGER (eierandel) I AKSJESELSKAPER

AKSJEFOND ER EN SAMLING AV AKSJER (noen gjør jobben med å velge aksjer for deg)

AKSJER ER DIREKTE INVESTERINGER
I ET AKSJESELSKAP

AKSJEFOND ER EN SAMLING AV AKSJER

INDEKSFOND ER ET AKSJEFOND SOM REPLIKERER EN INDEKS

RENTEFOND ER EN SAMLING OBLIGASJONER & SERTIFIKATER
(KREDITT/LÅN MOT BEDRIFTER, KOMMUNER, STATEN ETC)

PORTEFØLJE ER DIN SAMLING AV AKSJER, FOND, RENTER, ETF'ER,
EIENDOM M.M.

«Folke-aksjene» på hovedlisten

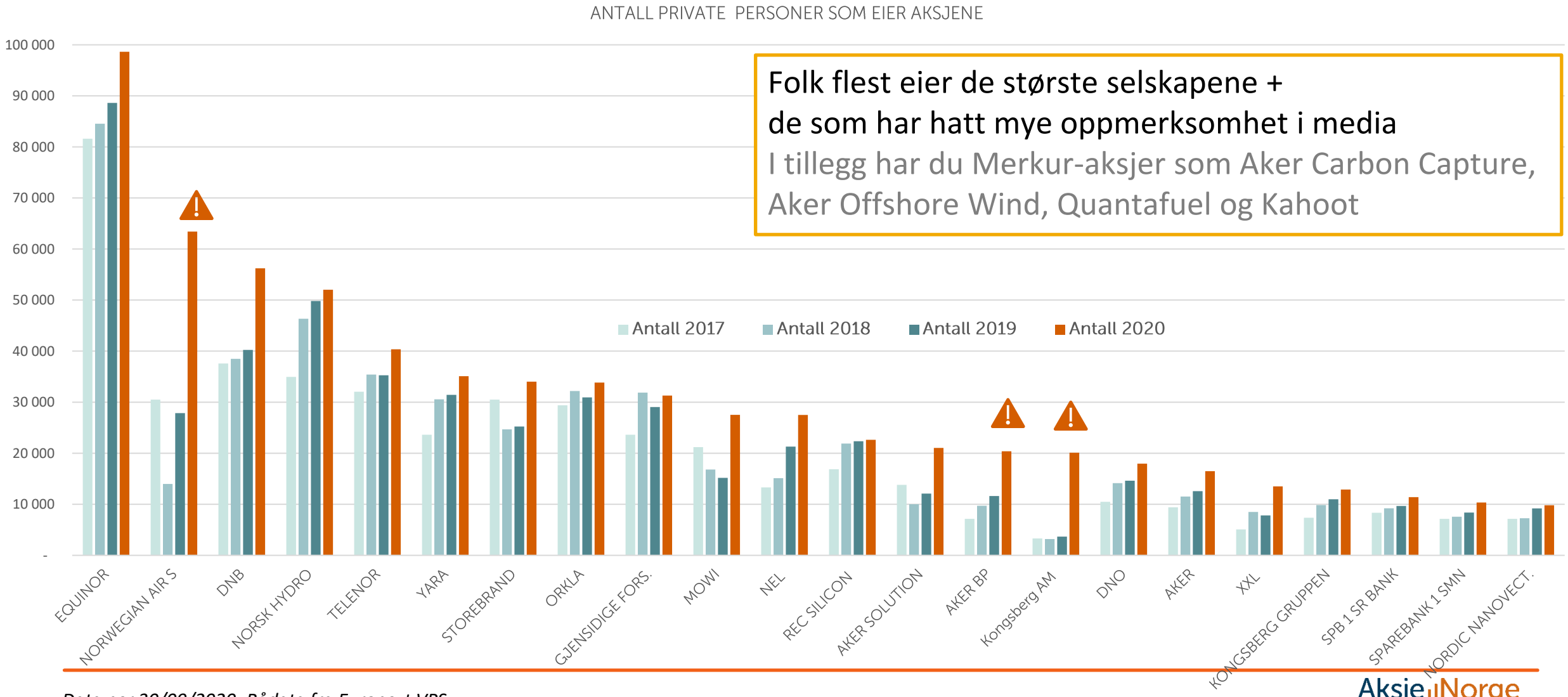

Folk flest eier de største selskapene +
de som har hatt mye oppmerksomhet i media

I tillegg har du Merkur-aksjer som Aker Carbon Capture, Aker Offshore Wind, Quantafuel og Kahoot

Data per 30/09/2020. Rådata fra Euronext VPS

Aksje Norge

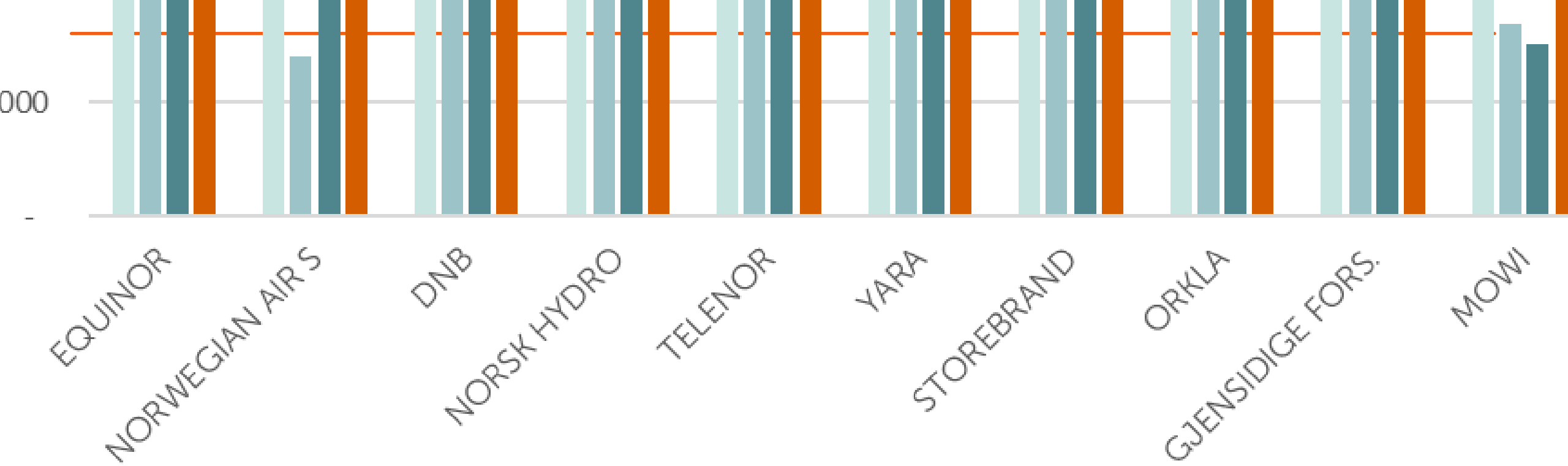
000
-
EQUINOR
NORWEGIAN AIR S
DNB
NORSK HYDRO
TELENOR
YARA
STOREBRAND
ORKLA
GJENSIDIGE FORS.
MOWI

Bjellesauer og media

Viktig å huske at media jakter tabloide nyheter. Store investorer

Private eier for mest i de største + selskaper med etablerte aksjeprogrammer for ansatte

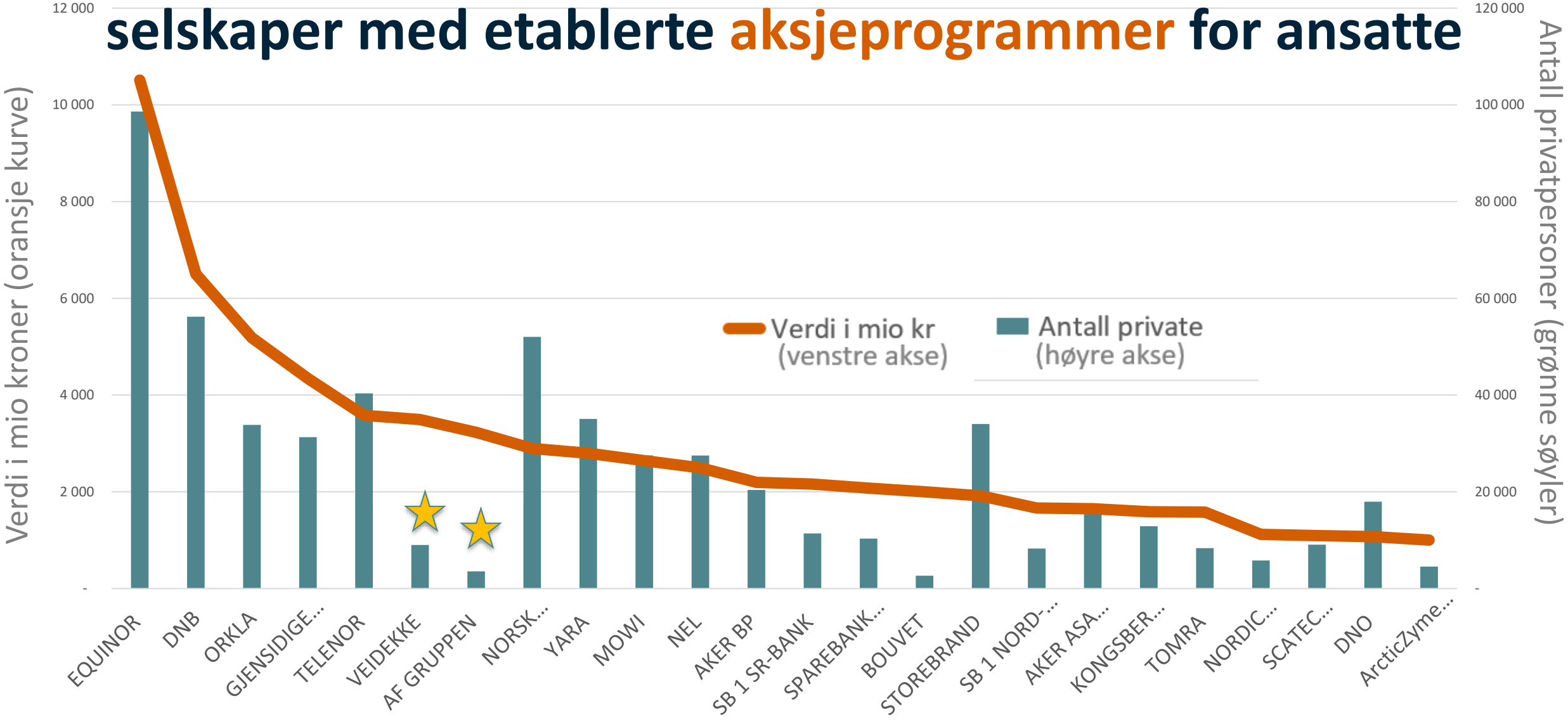

Data per 30/09/2020. Rådata fra Euronext VPS

Aksje Norge

Det viktigste du gjør for egen sparing

Plan

Minst
3-5 år

Spre risiko

HVOR MYE FORVENTER DU AT INVESTERINGENE SKAL VOKSE PER ÅR?

HVA ER DITT SPAREMÅL?

ØKONOMISK FRIHET?

- Hva er økonomisk frihet for deg?
- Tidlig pensjon eller bare en buffer?
- Har du regnet på hva du trenger?
- Skal du være gjeldfri?

AKSJESPAREKONTO
AKSJER
AKSJEFOND
KONTANTER

STRENGE KRAV TIL BØRSNOTERING

Aksjer utstedt av allmennaksjeselskap eller tilsvarende utenlandsk selskap kan tas opp til notering dersom aksjene **antas å ha allmenn interesse** og **kan forventes å bli gjenstand for regelmessig omsetning**.

Ved avgjørelsen skal det også legges vekt på **selskapets økonomi** og andre forhold av betydning for **om aksjene er egnet til notering**.

Kilde: Oslo Børs

DERFOR HAR VI BØRS

- Enklere tilgang til **kapital for børs-selskapene**
- Markedstilpasset **prising** av aksjene
- Reguleringer sikrer **lik informasjon**

- Oslo Børs er en **regulert markedsplass** der alle selskaper må følge **konkrete regler**
  - Dele informasjon og resultater
  - Spre aksjer
  - Likebehandling av liten som stor eier

	Uregulert markedsplass	Autorisert og fullt ut regulert markedsplass	
	Merkur Market	Oslo Axess	Oslo Børs
Selskapsform	AS, ASA, EK-bevis	ASA	ASA, EK-bevis
Opptaksprosess	1-2 uker	4-8 uker	4-8 uker
Markedsverdi	Ingen krav	Kr 8 mio	Kr 300 mio
Økonomi		Minst 12mnd likviditet	Minst 12mnd likviditet
Antall aksjonærer	30	100	Minst 500 for aksjer Minst 200 for EK bevis
Hver aksjonær må eie aksjer for minst	5.000 kr	10.000 kr	10.000 kr
Allmenn spredning	15 %	25 %	25 %
Historikk og virksomhet		Minst én års- eller delårsrapport. Igangsatt planlagt virksomhet.	Må ha tre års historikk og virksomhet. Kan dispenseres.
Intro.prospekt?		Ja	Ja
Krav til rådgiver	Meglerhus	Uavhengig	Uavhengig
Due Diligence	Begrenset finansiell og juridisk due diligence	Full finansiell og juridisk due diligence	Full finansiell og juridisk due diligence

DET HANDLES NORSKE AKSJER FOR

200.000 KRONER I SEKUNDET

MER ENN 5 MRD. KRONER HVER DAG

FORDELT PÅ 130.000 HANDLER

MERK: På onsdag 26. februar var omsetningen dobbelt så stor som dette og den største omsetningen av aksjer noensinne på Oslo Børs!

Sektorer og de største selskapene

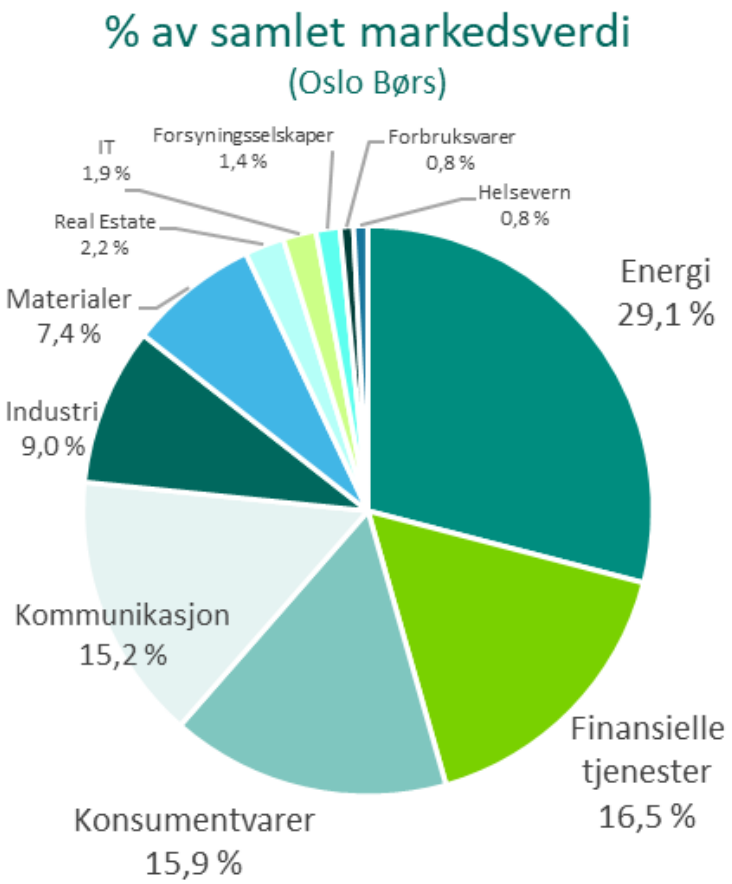

Markedsverdi sektorer Oslo Børs (mrd. kr)	Mrd. kr 11.05.2020	Andel OSEAX	+/- siden 30.12.2019 (mrd. kr)
Energi	**628,8**	29,1 %	-249,1
Finansielle tjenester	**357,4**	16,5 %	-134,4
Konsumentvarer	**343,4**	15,9 %	-43,6
Kommunikasjon	**328,1**	15,2 %	-34,5
Industri	**194,1**	9,0 %	-10,5
Materialer	**159,6**	7,4 %	-34,6
Real Estate	**48,5**	2,2 %	-11,5
IT	**40,7**	1,9 %	-16,6
Forsyningsselskaper	**29,5**	1,4 %	8,1
Forbruksvarer	**16,5**	0,8 %	-2,2
Helsevern	**17,4**	0,8 %	1,9
	2.164		-527,0

Markedsverdi Børsens største selskaper	12.05.2020 (mill. kr)	% av markedsverdi	Sektor
Equinor	**470.742**	20,3 %	Energi
Telenor	**210.412**	9,1 %	Kommunikasjon
DNB	**186.953**	8,1 %	Finansielle tjenester
Mowi	**94.243**	4,1 %	Konsumentvarer
Yara International	**90.019**	3,9 %	Materialer
Gjensidige Forsikring	**88.398**	3,8 %	Finansielle tjenester
Orkla	**86.727**	3,7 %	Konsumentvarer
Adevinta	**66.748**	2,9 %	Kommunikasjon
Aker BP	**62.357**	2,7 %	Energi
Tomra Systems	**50.983**	2,2 %	Industri
Schibsted	**50.310**	2,2 %	Kommunikasjon
Sum alle (246 selskaper)	**2.317**		

OSLO BØRS

2 546 817,78
Total markedsverdi (MNOK)

NORGES BANK
INVESTMENT MANAGEMENT

The fund's market value
10 437 881 711 912 NOK

Apple

17 377 000 000 000 nok

Børsnoteringer

- 40 nye selskaper hittil i 2020 ! (rekord)
- De fleste på Merkur Market
  - Vekstselskaper. Henter kapital. Sprer eierskap
  - Eksempler: Aker Carbon Capture, Quantafuel, Kahoot, etc
- Et fåtall på Oslo Børs hovedlisten
  - Pexip, Link Moblity

Oslo Børs

ATLANTIC SAPPHIRE

]pexip[

NORTHERN OCEAN

HAFNIA Member of BW Group

BW ENERGY

Merkur Market på Oslo Børs

SALMON EVOLUTION

sikri

ANDFJORD™

Aker Carbon Capture

Aker Offshore Wind

Mercell

ICE FISH FARM

Romsdalsbanken

BEWi

EXACT TX

ayfie

Cloudberry

elop

Instabank

AKER BIOMARINE

QUANTAFUEL

Nye selskaper de siste årene

2019	11	
2018	8	
2017	15	
2016	6	
2015	10	
2014	19	

We’re fortunate to have some of the challengers with us today

COGNITE

ARUNDO

EXEBENUS

KONGSBERG

SINTEF

MIROS

METIS CYBERTECHNOLOGY

XENETA

Inchcape

CORE-POWER

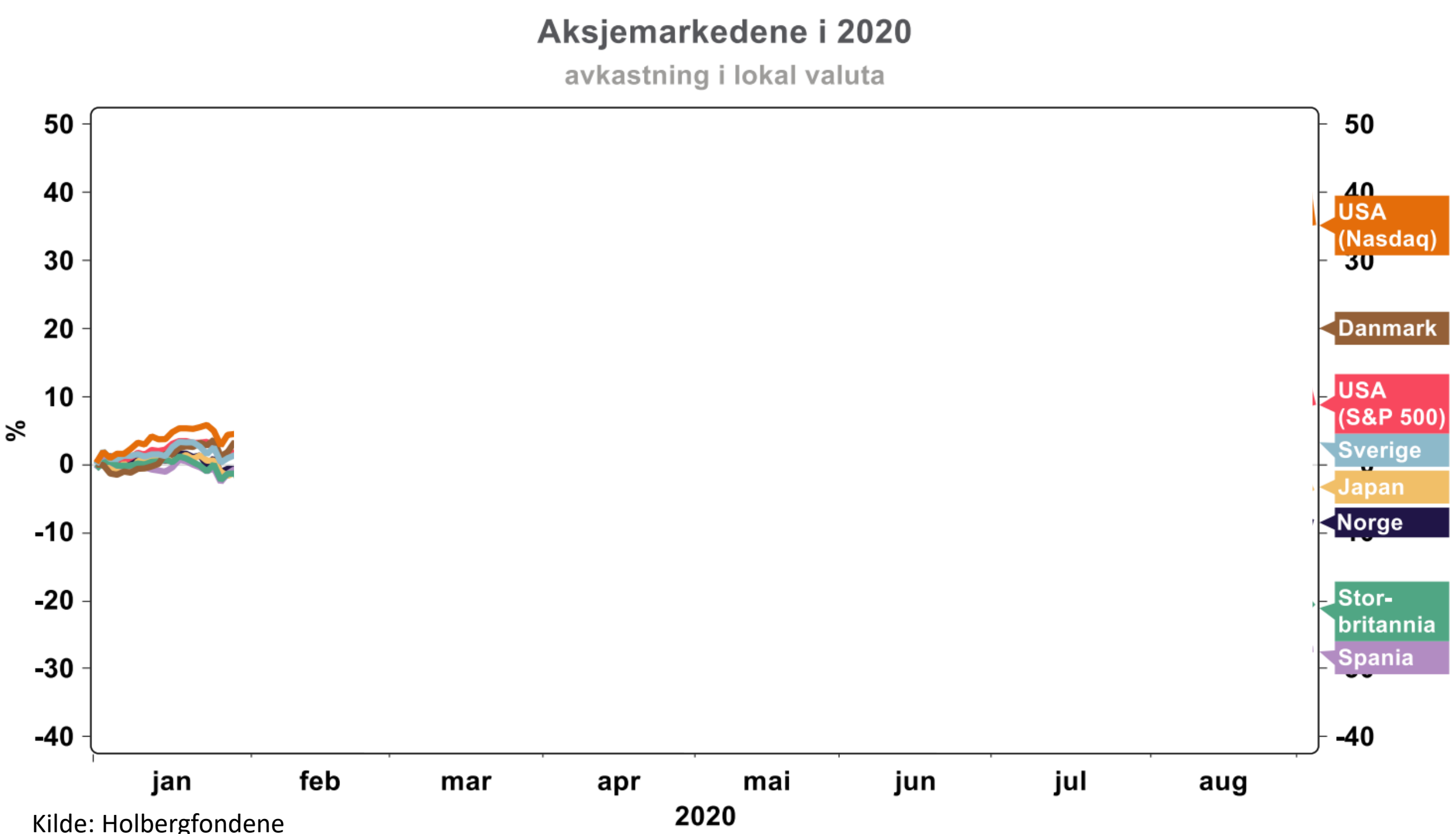

Kilde: Holbergfondene

Avkastning for ulike sektorer og bransjer globalt i 2020

avkastning i lokal valuta

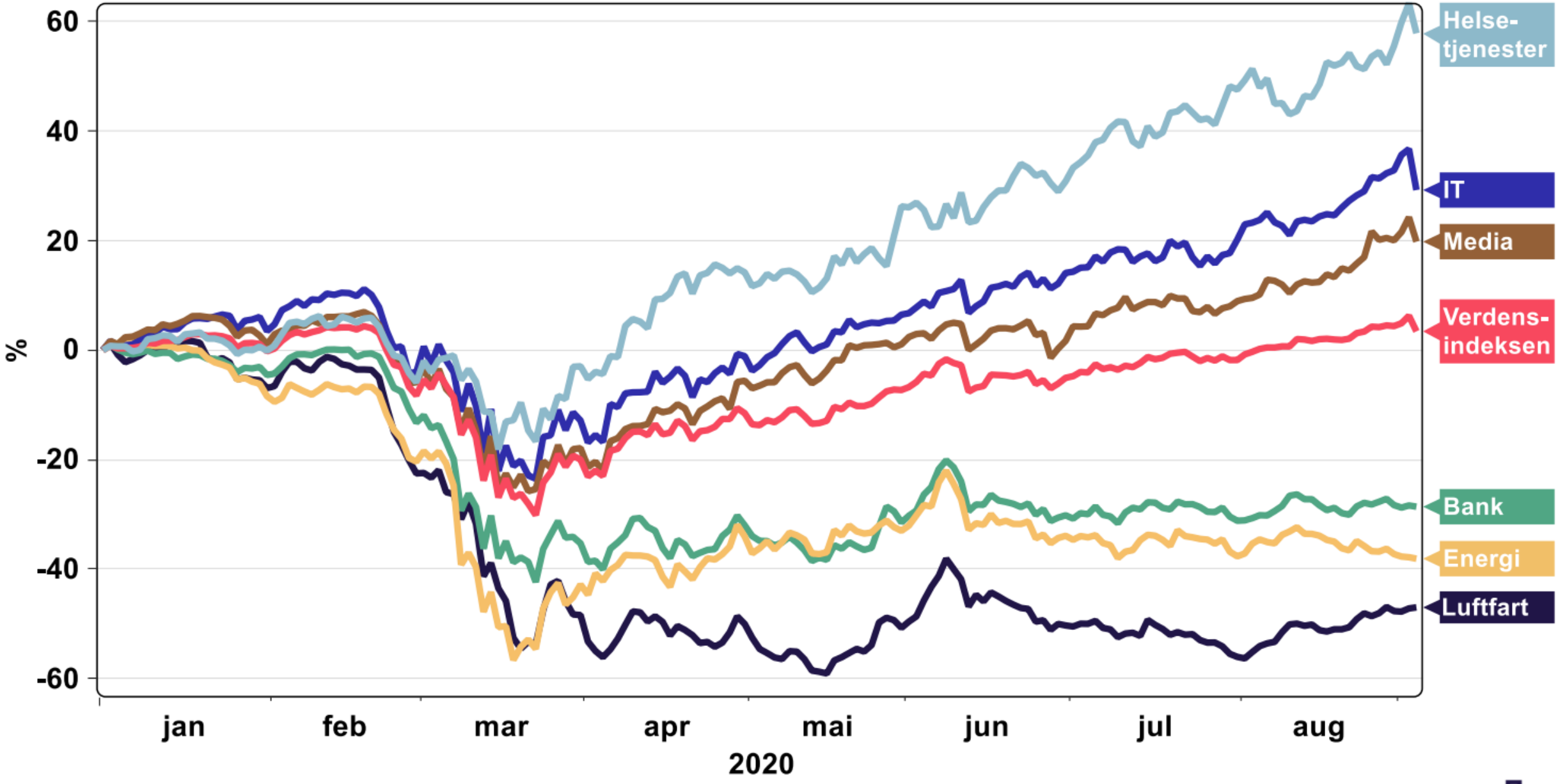

Avkastning for globale aksjer. MSCI World Index (i norske kroner).

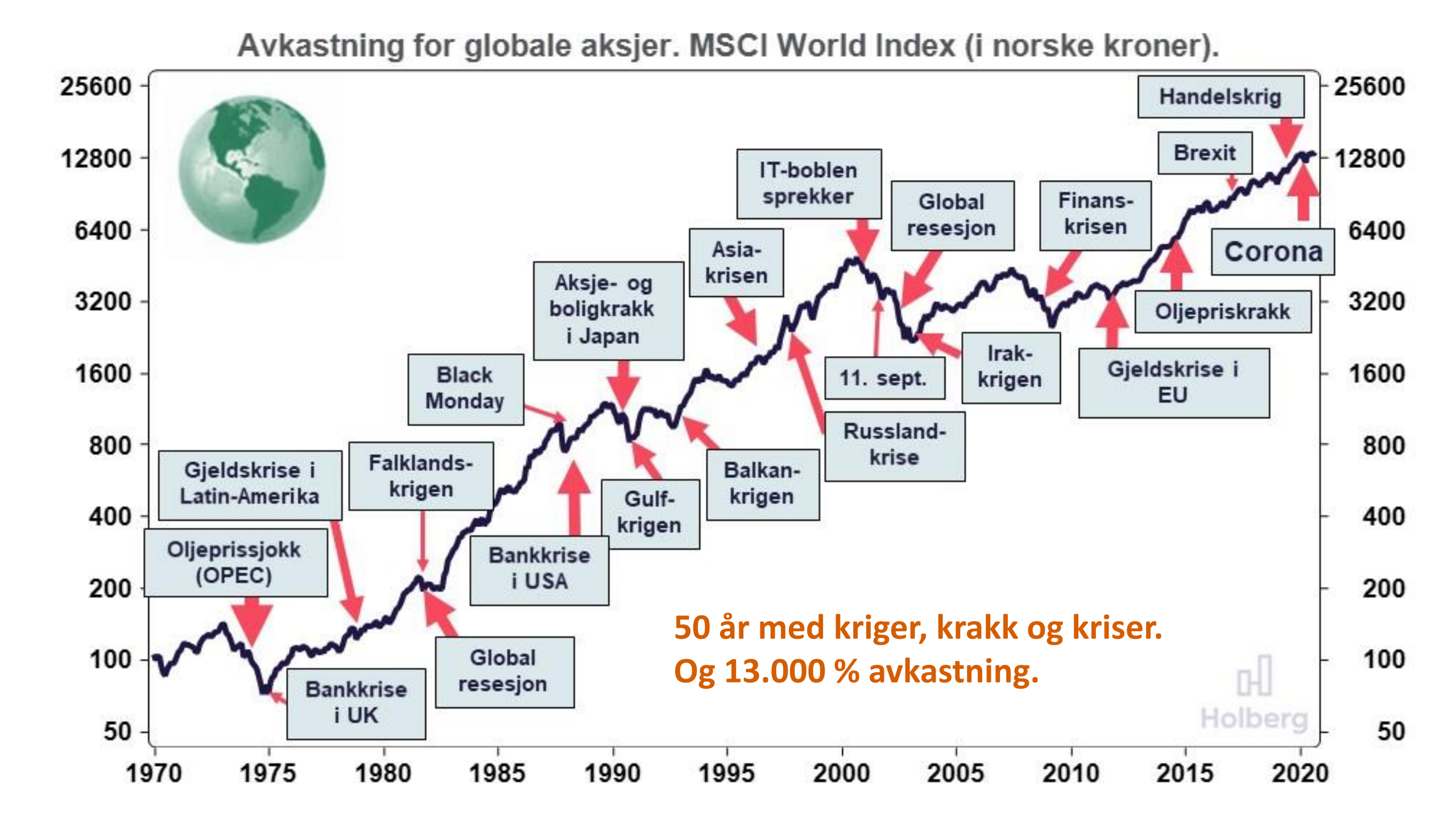

Etter 50 år med kriger, krakk og kriser….
Klart vi får flere kriser…..

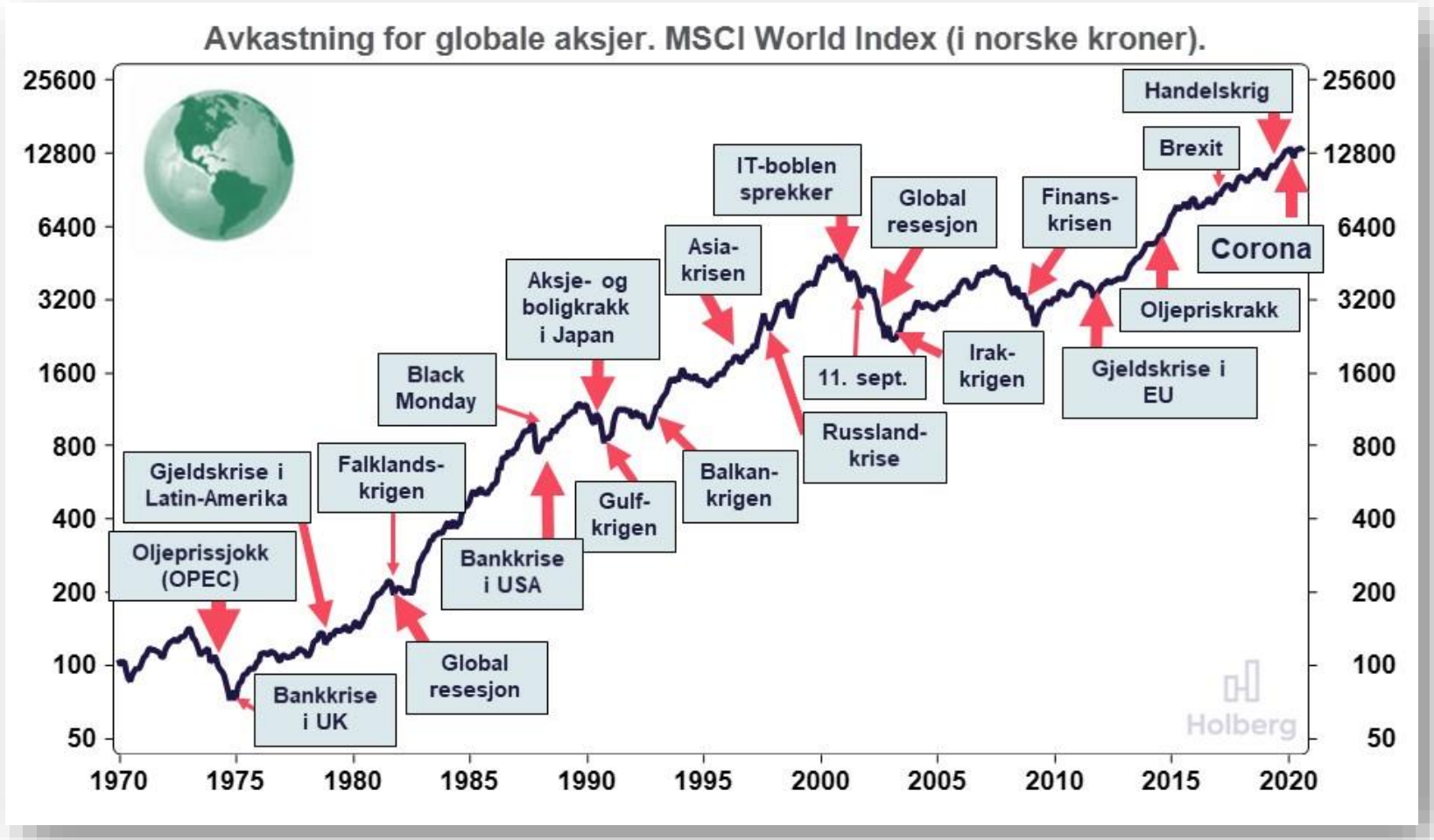

- Helsekrise
- Bankkrise
- Oljekrise
- Vind-stille
- USA-krise
- Karbon-boble
- Valuta-boble
- Bolig-krise
- Mat-krise
- EU-krise
- Crypto-krig

HVORFOR HAR VI BEDRIFTER?

DE FLESTE BEDRIFTER ER ETABLERT
MED DEN HENSIKT Å

TJENE PENGER OG DERMED

VÆRE LØNNSOMME FOR SINE EIERE

(INVESTORER OG AKSJONÆRER = DEG)

HVORFOR HAR VI AKSJER?

DE FLESTE BEDRIFTER TRENGER GOD

TILGANG TIL KAPITAL

OG MED FLERE AKSJONÆRER

BEDRES MULIGHETENE

DE FLESTE BEDRIFTER TRENGER GOD

TILGANG TIL KAPITAL

OG MED FLERE AKSJONÆRER

BEDRES MULIGHETENE GJENNOM

NEDSALG (EXIT FOR DAGENS EIERE) OG

EMISJONER (SALG AV NYE AKSJER)

AKSJER I PRAKSIS

- **Oppgjør** skjer om 2 dager
- Børsen er åpen **09:00-16:30**
- Du kan ikke handle for mer enn du har dekning for.

Velg 6-8 aksjer = redusere risikoen.

Sjekk **kurtasjen**. Sparer du små beløp blir aksjefond ofte bedre.

Følg ukesporteføljen i DN hver tirsdag

AKSJER – kjekt å vite

- Du kan ikke handle for mer enn du har (eller har definert gjennom aksjekreditt)

- Man snakker om **risikoen for å tape** i aksjer:
  Saken er at det handler om at verdien svinger som på boligen din.

Det er først når du selger at en eventuell verdireduksjon realiseres hvis du har hatt markedet imot deg.

AKSJEINDEKS

- Alle aksjer tilhører en eller flere indekser
- En indeks er en slags temperatur-måler på gruppen av aksjer som tilhører indeksen
- Eksempler på indekser:
  - OSEBX = Oslo Børs Hovedindeks
  - OBX = Oslo Børs mest omsatte aksjer
  - Sektorindekser:
    - Norge: Energi-indeksen, Sjømat-indeksen, Shipping etc
    - Internasjonalt: Financials, Materials, Semi conductors er sektor
  - OMX (sv), DAX (Ty), Nasdaq, S&P 500, Russel 2000

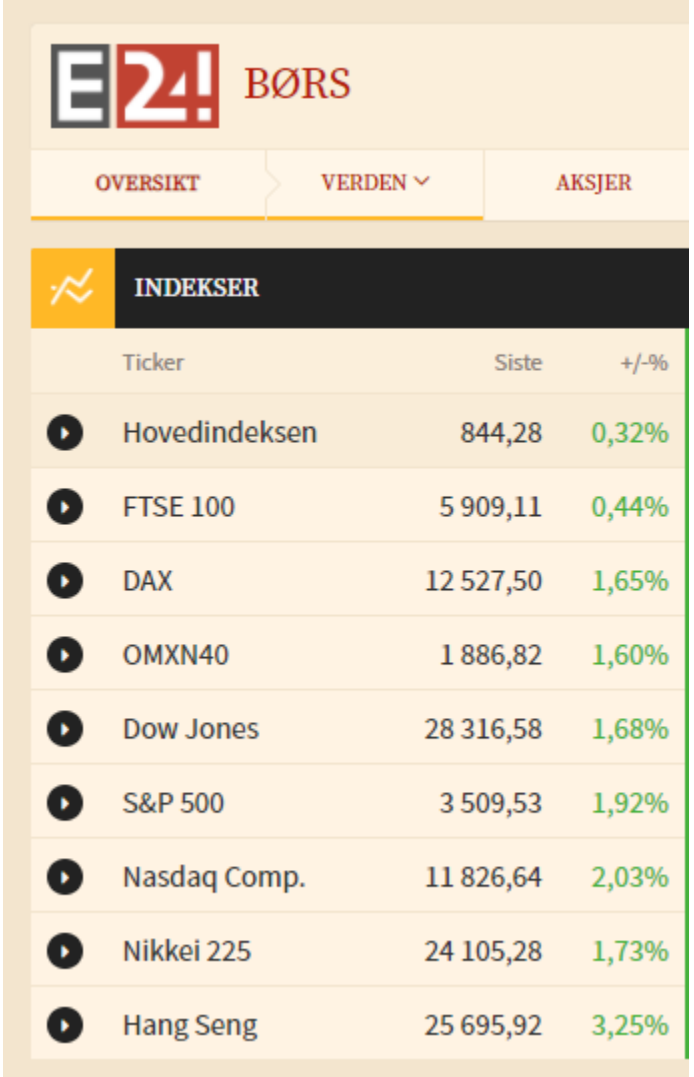

OSLO BØRS

Hovedindeksen 844,30 2,73 0,32%

Norske aksjeindekser

Navn	Siste	+/-%
Hovedindeksen	844,30	0,32%
OBX Total Return Index	736,47	0,06%
Oslo Børs – alle aksjer	906,96	0,16%
Oslo Axess – alle aksjer	122,54	-1,02%
Energi	120,95	0,02%
Sjømat	1 292,19	-0,30%
Shipping	158,80	-0,86%

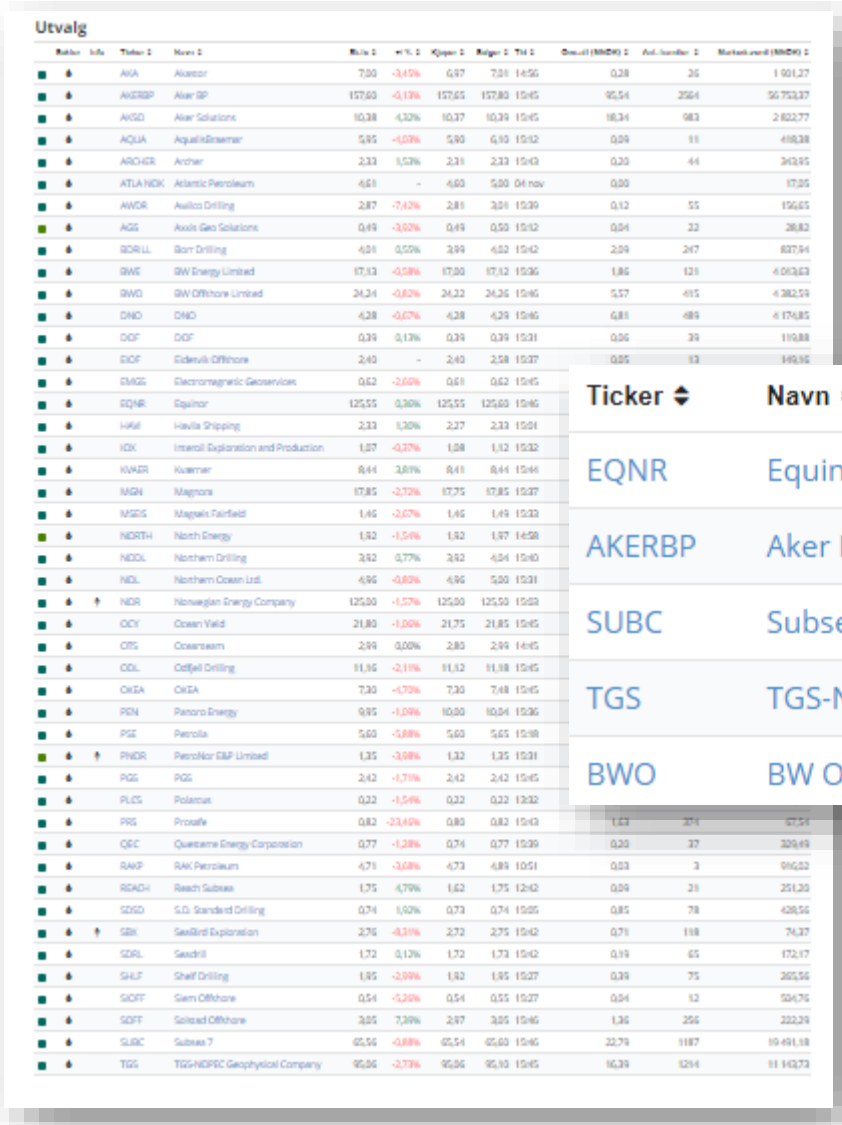

Oslo Børs : Energi-indeksen

Ticker	Navn	Siste	+/-%
EQNR	Equinor	125,55	0,36%
AKERBP	Aker BP	157,60	-0,13%
SUBC	Subsea 7	65,56	-0,88%
TGS	TGS-NOPEC Geophysical Company	95,06	-2,73%
BWO	BW Offshore Limited	24,24	-0,82%

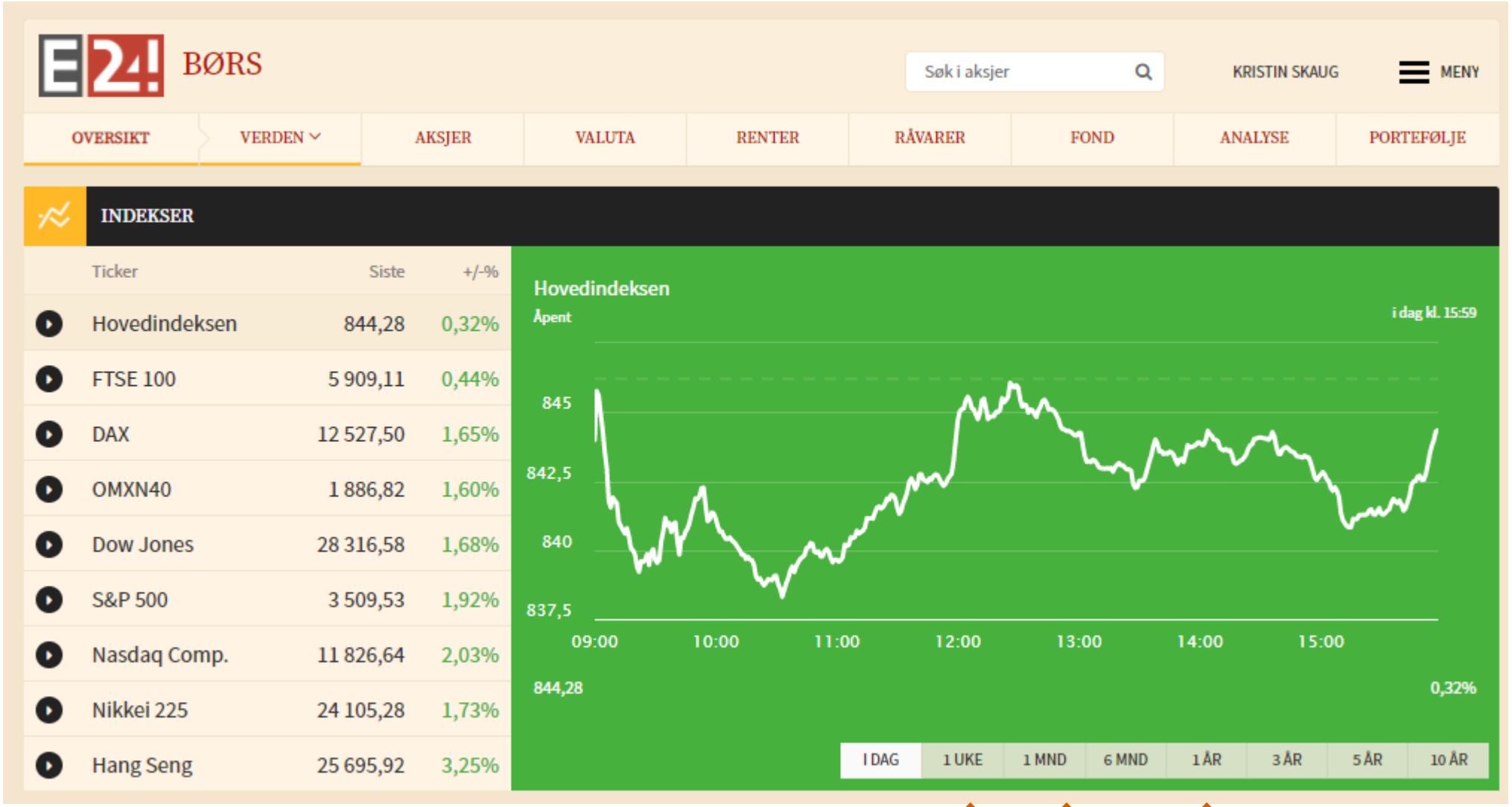
E24! BØRS
Søk i aksjer
KRISTIN SKAUG
MENY
OVERSIKT
VERDEN
AKSJER
VALUTA
RENTER
RÅVARER
FOND
ANALYSE
PORTEFØLJE
INDEKSER
Ticker
Siste
+/-%
Hovedindeksen 844,28 0,32%
FTSE 100 5 909,11 0,44%
DAX 12 527,50 1,65%
OMXN40 1 886,82 1,60%
Dow Jones 28 316,58 1,68%
S&P 500 3 509,53 1,92%
Nasdaq Comp. 11 826,64 2,03%
Nikkei 225 24 105,28 1,73%
Hang Seng 25 695,92 3,25%
Hovedindeksen
Åpent
i dag kl. 15:59
845
842,5
840
837,5
09:00
10:00
11:00
12:00
13:00
14:00
15:00
844,28
0,32%
I DAG
1 UKE
1 MND
6 MND
1 ÅR
3 ÅR
5 ÅR
10 ÅR

Verdensindeksen

The MSCI World Index captures large and mid cap representation across 23 Developed Markets (DM) countries*. With 1,603 constituents, the index covers approximately 85% of the free float-adjusted market capitalization in each country.

CUMULATIVE INDEX PERFORMANCE – NET RETURNS (USD)
(OCT 2005 – OCT 2020)

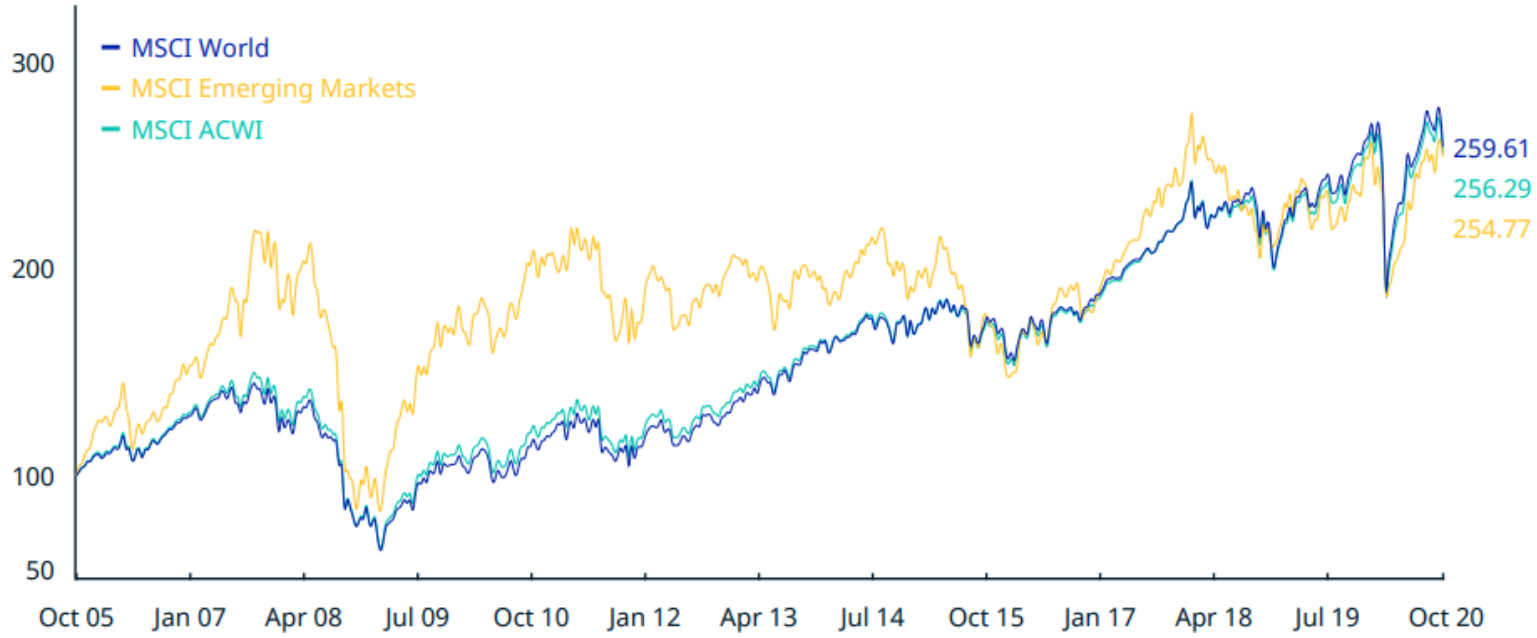

ANNUAL PERFORMANCE (%)

Year	MSCI World	MSCI Emerging Markets	MSCI ACWI
2019	27.67	18.42	26.60
2018	-8.71	-14.57	-9.41
2017	22.40	37.28	23.97
2016	7.51	11.19	7.86
2015	-0.87	-14.92	-2.36
2014	4.94	-2.19	4.16
2013	26.68	-2.60	22.80
2012	15.83	18.22	16.13
2011	-5.54	-18.42	-7.35
2010	11.76	18.88	12.67
2009	29.99	78.51	34.63
2008	-40.71	-53.33	-42.19
2007	9.04	39.42	11.66
2006	20.07	32.14	20.95

Brukes som benchmark (målestokk) til Indeksfond. Merk at 40% er i USA og svært lite i EM (vekst-regioner).

https://www.msci.com/documents/10199/149ed7bc-316e-4b4c-8ea4-43fcb5bd6523

Nå litt mer praktisk

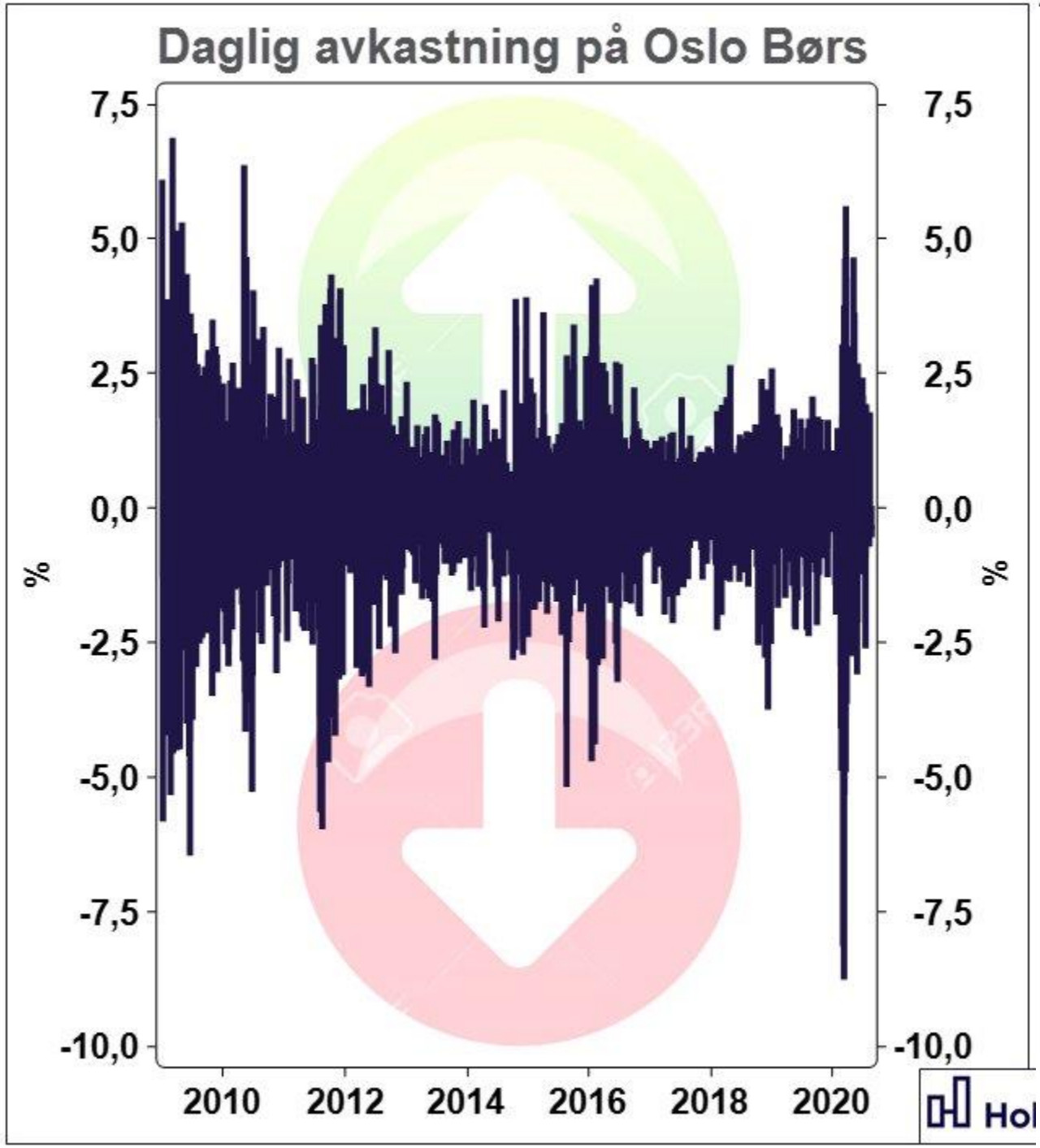
Daglig avkastning på Oslo Børs
7,5
5,0
2,5
0,0
-2,5
-5,0
-7,5
-10,0
%
2010
2012
2014
2016
2018
2020

Handel med aksjer

Siden jeg kan selge, eier jeg tydeligvis aksjer allerede.

Normalt får du ikke solgt aksjer du ikke eier.

Kurslister

Oslo OSE Benchmark -1,13% 847,90

	Land	Navn	+/- %	Kjøp	Salg	Siste	Tid	Omsetning
Kjøp Selg		Adevinta	0,32%	157,90	158,20	157,90	11:07:59	5 510 t
Kjøp Selg		AF Gruppen	-2,19%	152,00	153,00	152,20	11:02:53	31 315 t
Kjøp Selg		Aker	-1,53%	387,20	387,80	387,40	11:07:47	12 231 t
Kjøp Selg		Aker BP	-2,10%	146,80	146,95	146,85	11:07:47	38 184 t
Kjøp Selg		Aker Solutions	-2,01%	9,015	9,035	9,035	11:08:15	7 593 t
Kjøp Selg		AMERICAN SHIPPING COMPANY ORD	-1,03%	28,60	28,70	28,70	10:44:02	178 t
Kjøp Selg		ABG Sundal Collier Holding	1,08%	5,61	5,63	5,61	10:50:21	1 548 t

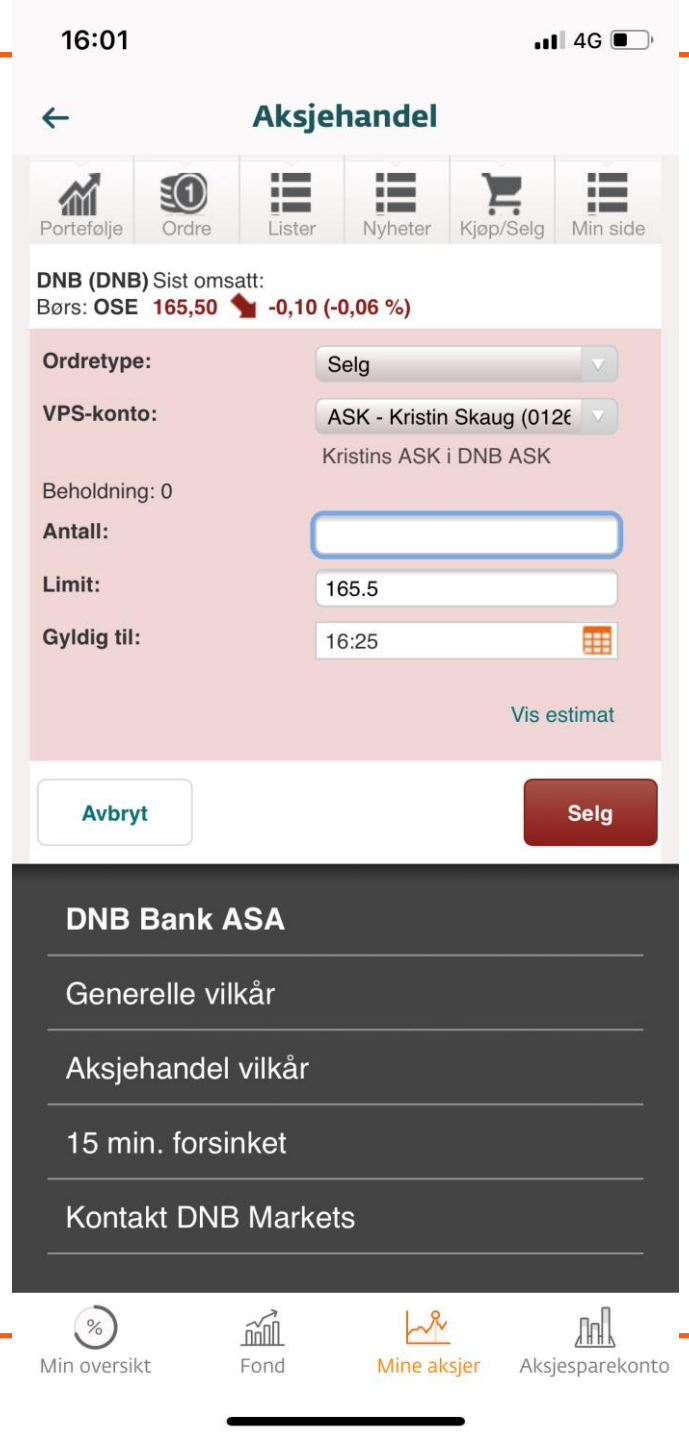

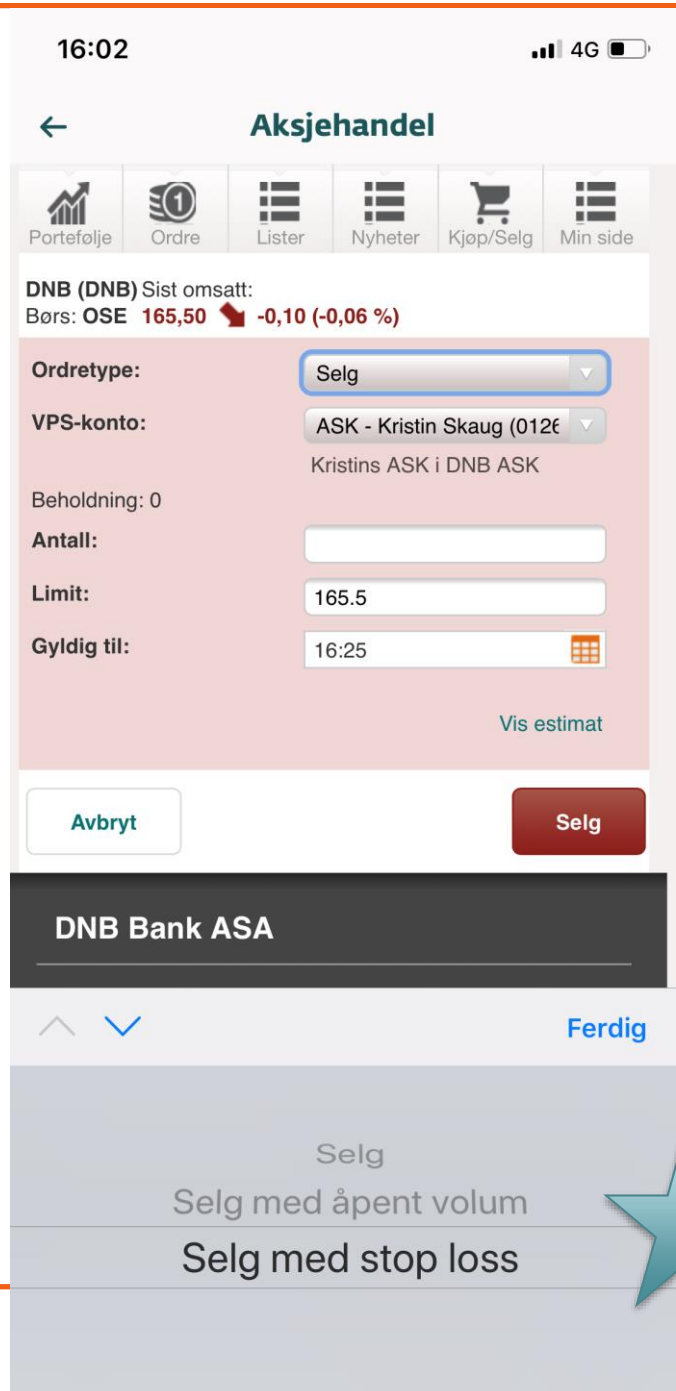

Antall = Antall aksjer du vil selge

Limit betyr din kursgrense. På norsk hadde vært bedre med "aksjekurs"

Gyldighet!

sje Norge

Ofte to innganger

Kjøp

«Aksjen»

Trykker kjøp

Eller du klikker på selve aksjen (hvis du vil vite mer om historikken)

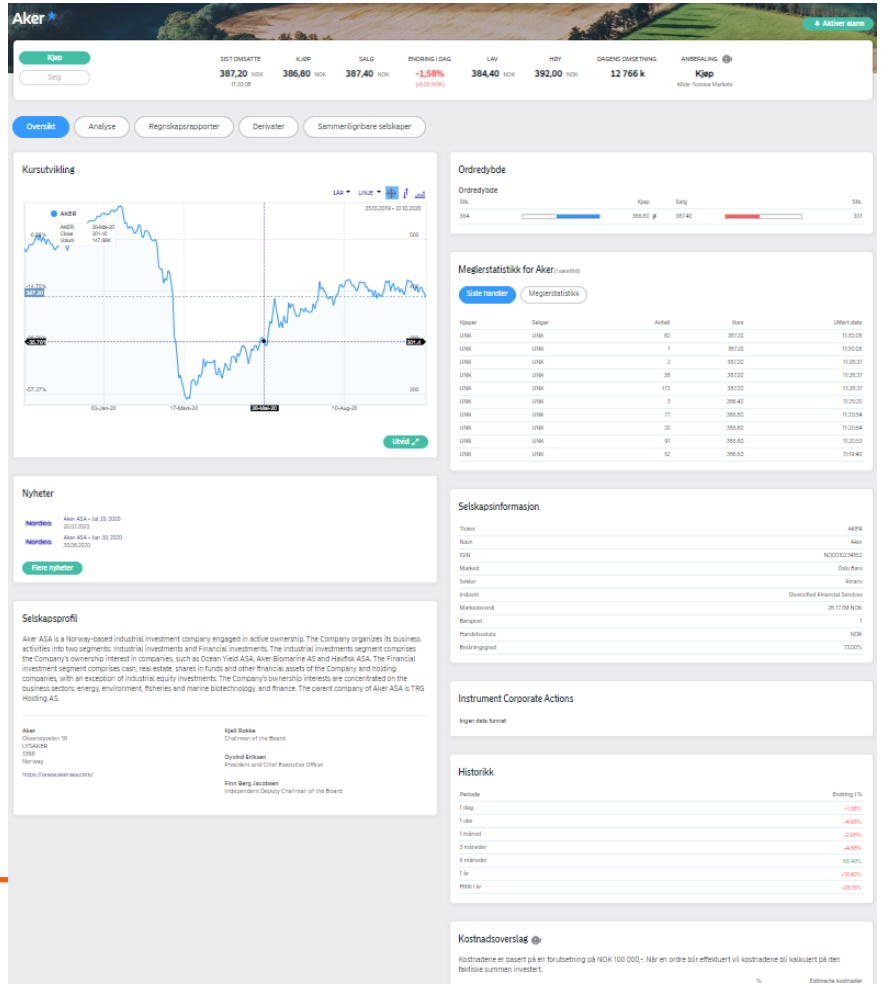

Aker

Aktiver alarm

Kjøp | Selg

SIST OMSATTE	KJØP	SALG	ENDRING I DAG	LAV	HØY	DAGENS OMSETNING	ANBEFALING
387,20 NOK	387,00 NOK	387,40 NOK	-1,58%	384,40 NOK	392,00 NOK	12 766 k	Kjøp
11:30:08			(-6,20 NOK)				Kilde: Nordea Markets

Oversikt | Analyse | Regnskapsrapporter | Derivater | Sammenlignbare selskaper

Kursutvikling

Ordredybde

Ordredybde

Stk.	Kjøp	Salg	Stk.
454	387,00	387,40	112

Meglerstatistikk for Aker (I sanntid)

Siste handler | Meglerstatistikk

Kjøper	Selger	Antall	Kurs	Utført dato
UNK	UNK	82	387,20	11:30:08
UNK	UNK	1	387,20	11:30:08
UNK	UNK	2	387,00	11:28:37
UNK	UNK	38	387,00	11:28:37
UNK	UNK	172	387,00	11:28:37
UNK	UNK	3	386,40	11:25:20
UNK	UNK	77	386,80	11:20:54
UNK	UNK	32	386,80	11:20:54

Ofte to innganger

Kjøp

«Aksjen»

Trykker kjøp

Eller du klikker på selve aksjen (hvis du vil vite mer om historikken)

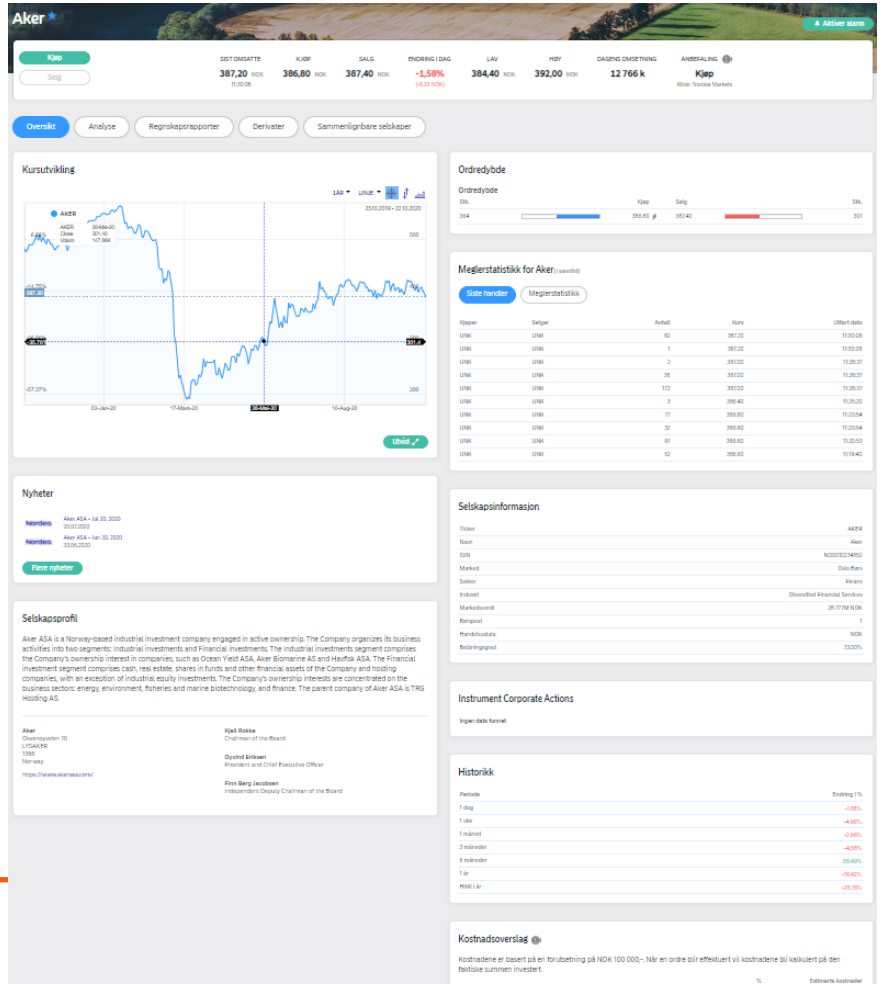

Kjøp

Markedsinformasjon

387,20 NOK -6,20 (-1,58%)

Oppdater

11:13:23
Realtidskurser

Høy	392,00	Børspost	1
Lav	384,40	Belåningsgrad	73,00%
Omsetning	31 687	Børs	Oslo Børs
		Sist omsatt	11:13:07

Ordredybde

Streaming, Nivå 1 | Snapshot, 5 nivå

Stk.	Kjøp	Salg	Stk.
189	387,00	387,40	278
189	386,80	387,60	259
302	386,60	387,80	517
459	386,40	388,00	359
475	386,20	388,20	454
1 614	Forholdstall kjøpere/selgere 0,86		1 867

Realtidskurser

Ordreregistrering

Ordretype: Limit

Verdipapirkonto: ASK Portefølje 60010532593

Kontanter: Aksjesparekonto 6001.05.32593

Tilgjengelig for handel: 15 748,25

Antall: Antall eller NOK

Limit: 387,40

Totalt: 0,00 NOK Ex. avgifter

Gyldighet: 22.10.2020

Totalt: Beregne

Åpent volum

Ordreboken til en aksje

Siste omsatte kurs på børsen

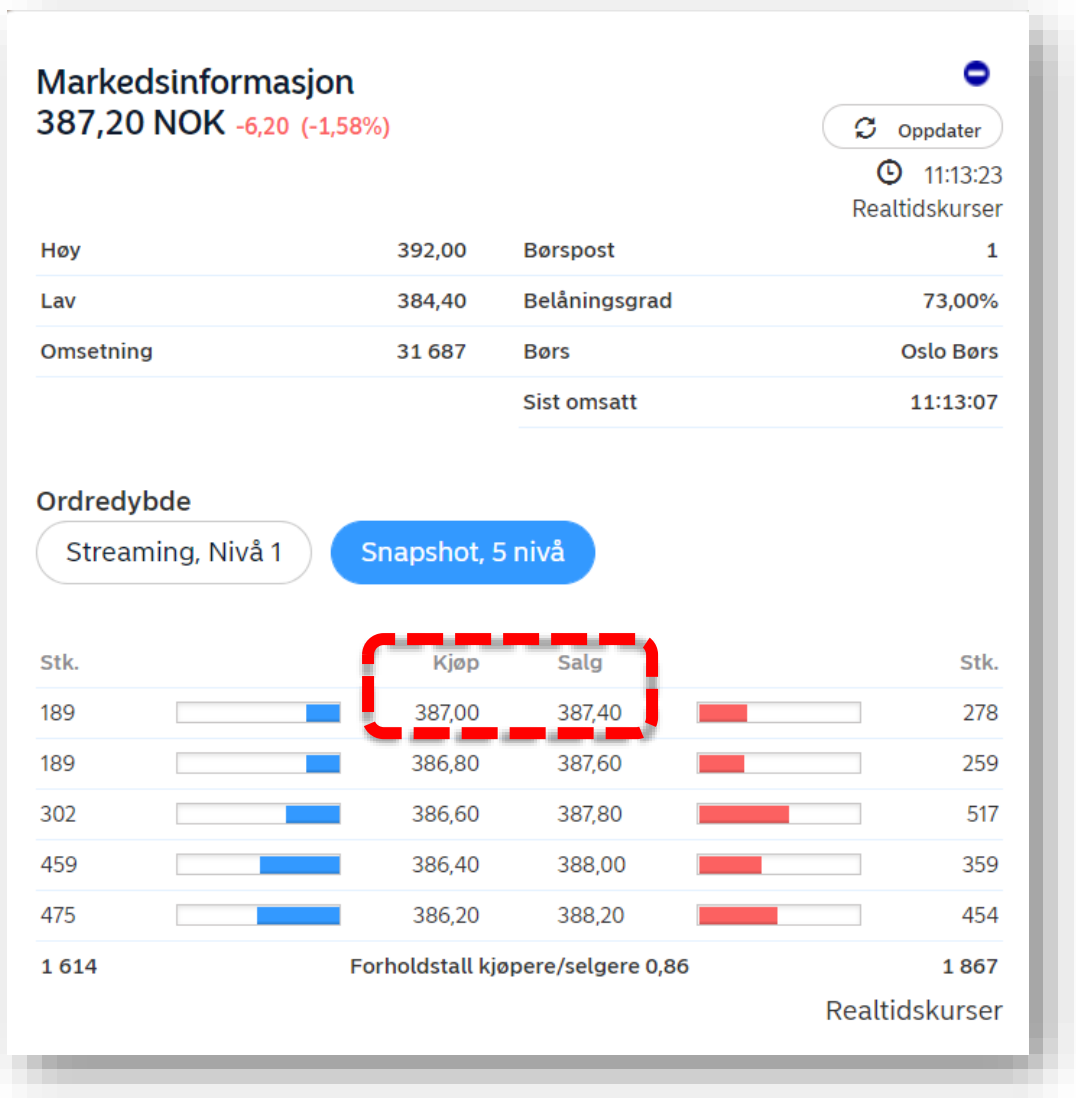

Ordredybden viser :
1) Kursen-nivået

2) Antall aksjer til salgs og antall aksjer som ønskes kjøpt

KJØPE?
Er strekene på venstre side (kjøperne) mye lengre enn de op høyre side (selgerne), kan dette indikere at mange ønsker å kjøpe og det å legge deg for lavt i kurs, medfører at du må vente litt eller lengre for at ordren skal gå igjennom.

Legge inn en kjøpsordre ?

I hvilken konto skal du handle? Norske børsnoterte aksjer bør handles på Aksjesparekonto for utsatt skatt på gevinst og utbytte

Fyll inn (helst) antall aksjer du ønsker å kjøpe

Fyll inn ønsket kurs

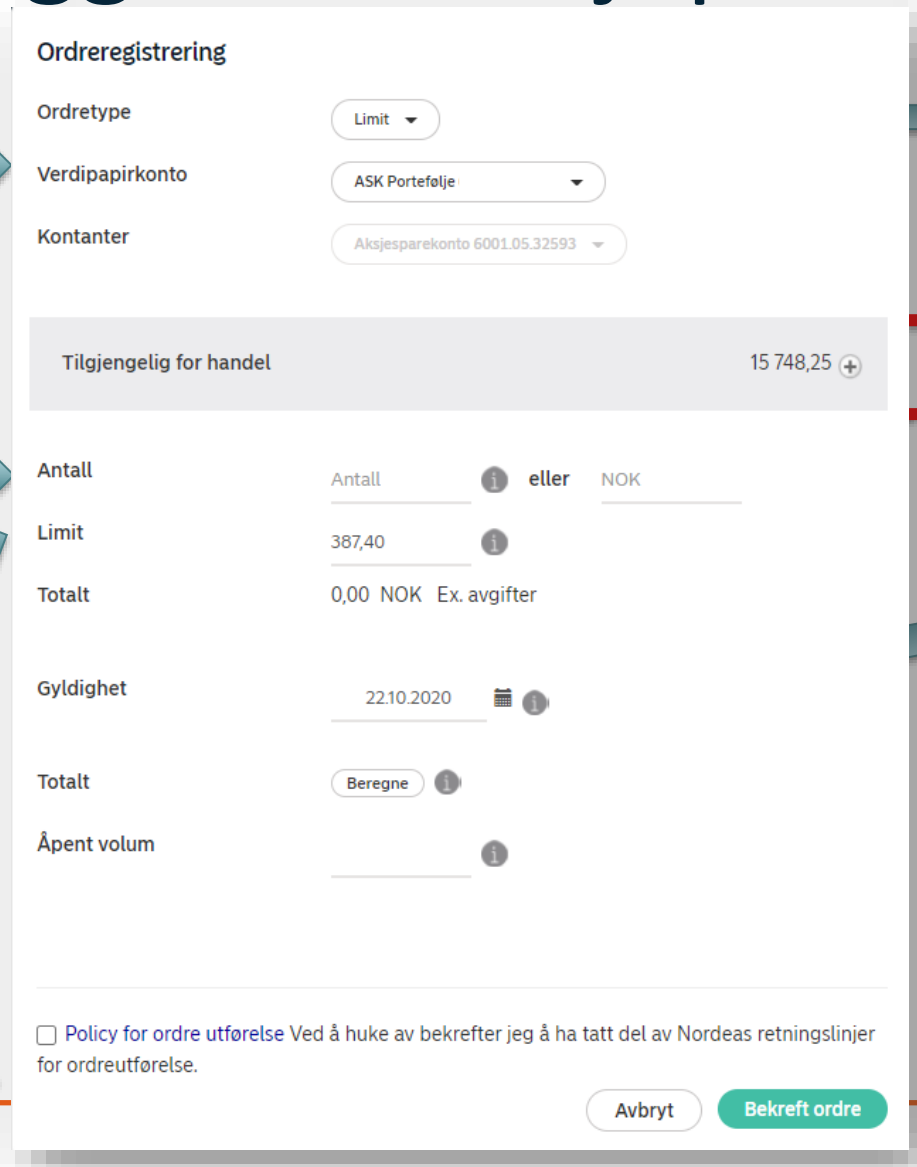

Husk å krysse av og bekrefte!

Ordretyper:
Limit = du setter en max-grense for hva du vil kjøpe for (eller selge for).
Andre type ordre:
Triggerordre / StopLoss

Nok cash for å handle?

Normalt er ordren kun gyldig for handel samme dag, før børsen stenger. Du kan velge lengre…. Men det medfører risiko hvis du ikke følger med.

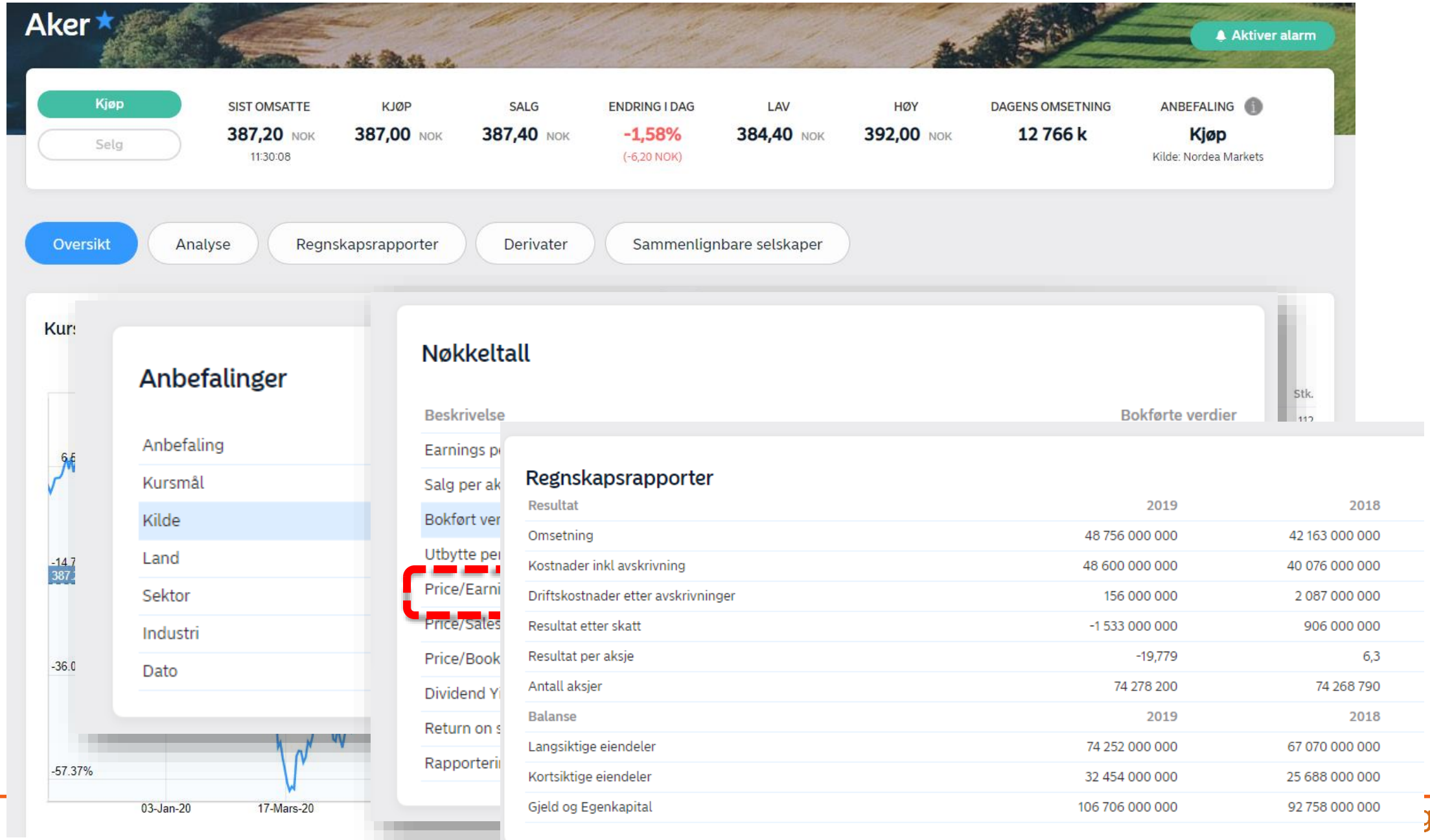
Aker
Aktiver alarm
Kjøp
Selg
SIST OMSATTE
387,20 NOK
11:30:08
KJØP
387,00 NOK
SALG
387,40 NOK
ENDRING I DAG
-1,58%
(-6,20 NOK)
LAV
384,40 NOK
HØY
392,00 NOK
DAGENS OMSETNING
12 766 k
ANBEFALING
Kjøp
Kilde: Nordea Markets
Oversikt
Analyse
Regnskapsrapporter
Derivater
Sammenlignbare selskaper
Anbefalinger
Anbefaling
Kursmål
Kilde
Land
Sektor
Industri
Dato
Nøkkeltall
Beskrivelse
Bokførte verdier
Earnings p
Salg per ak
Bokført ver
Utbytte per
Price/Earni
Price/Sales
Price/Book
Dividend Yi
Return on s
Rapporteri
Stk.
-57.37%
03-Jan-20
17-Mars-20
Regnskapsrapporter
Resultat 2019 2018
Omsetning 48 756 000 000 42 163 000 000
Kostnader inkl avskrivning 48 600 000 000 40 076 000 000
Driftskostnader etter avskrivninger 156 000 000 2 087 000 000
Resultat etter skatt -1 533 000 000 906 000 000
Resultat per aksje -19,779 6,3
Antall aksjer 74 278 200 74 268 790
Balanse 2019 2018
Langsiktige eiendeler 74 252 000 000 67 070 000 000
Kortsiktige eiendeler 32 454 000 000 25 688 000 000
Gjeld og Egenkapital 106 706 000 000 92 758 000 000

Dette påvirker aksjekursene

- Aksjekursene vil svinger fra dag-til-dag, på grunn av mange ulike faktorer
- Aksjemarkedet liker **forutsigbarhet.**
- Usikkerhet medfører økt nervøsitet og dermed større svingninger

Selskapsrisiko
Lønnsomhet, ledelse, cash, ny eller gammel teknologi?

Bransjerisiko
Råvarepriser (olje, laks, gass), valuta, det grønne skiftet, lover/sanksjoner

Markedsrisiko
Politikk (skatter, stimuli)
Klima (EU Taksonomi)

Stock Picking = Valg av aksjer

- Historikken: The trend is (often) your friend
- **Prising og verdsettelse**: Handler ikke om aksjekursen er lav eller høy, men: Om du betaler for mye for
  - de verdiene som ligger i selskapet
  - I forhold til forventet lønnsomhet (inntekter, resultater)
- Utbytte-politikk
  - fordeling av selskapets overskudd på aksjonærene
- Likviditet i aksjen:
  - Er det mange som hele tiden kjøper/selger?
- Bærekraft
- Teknisk analyse:
  - Bruk av grafer; tegne trendlinjer, støtte- og motstandsnivåer

Sjekk meglerhusenes egne estimater (anbefalinger):

1. Kjøp / selg / hold ?
2. Kursmål?
3. Forventet EPS
4. Forventet PE (under 14 er normalt bra)

Sjekk meglerhusenes **UKESPORTEFØLJE**

Sjekk et **favorittfond**:
Hvilke selskaper velger disse ?

Hva ser vi etter?

- EBIT / EBITDA:
  - Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization. Resultat før skatt, rentekostnader og enkelte andre finansposter, avskrivninger og nedskrivninger.
- Egenkapital:
  - Kapital som et selskap selv disponerer. Kapital som er kommet inn ved utstedelse av aksjer regnes til egenkapitalen.
- EPS – Earnings per Share = inntjening pr aksje
- P/B: verdsettelse
- P/E: prisingen

Tegnforklaringer	
EPS	Fortjeneste pr aksje
CEPS	Kontantinntjening pr aksje
DPS	Utbytte pr aksje
P	Aksjekurs
ROCE	Avkastning sysselsatt kapital
ROE	Egenkapitalavkastning
EK	Egenkapital
NAV	Eiendelers nettoverdi
EV	Markedsverdi pluss gjeld
P/E	Kurs/Fortjeneste pr aksje
EBIT	Driftsresultat
EBITDA	Driftsresultat før avskrivninger

Kilde: DNB Markets

MULTIPLER

$$\text{ROI} = \frac{\text{Gevinst på investeringen (netto)}}{\text{Kostnaden på investeringen}}$$

Måler %-vis avkastning. Kan like brukes både på selskapets tall eller dine egne.

$$\text{EPS} = \frac{\text{Selskapets inntekter}}{\text{Antall aksjer (vektet snitt)}}$$

Verdsetting.
Brukes for å sammenlikne inntekter over tid.

$$\text{P/E} = \frac{\text{Aksjekurs}}{\text{Nettoinntekt per aksje}}$$

Verdsetting. Er aksjen dyr eller billig? Hvor mye betaler du for hver inntektskrone selskapet får?

$$\text{Utbytte per aksje} = \frac{\text{Avsatt til utbytte}}{\text{Antall aksjer}}$$

Ditt utbytte. Kan også beregnes i % av aksjekurs.

Prising av aksjen : P/E

- P/E : Price/earning ratio (P/E)
  - Kurs delt på fortjeneste per aksje. Eller selskapets verdi delt på årets overskudd etter skatt.
  - Forholdet mellom en aksjes aktuelle børskurs og fortjeneste per aksje.
  - Tallet kommer man fram til ved å dele selskapets verdi med årets overskudd etter skatt, eller ved å dele børskursen på fortjeneste per aksje.
  - Forholdstallet kan antyde om en aksje er billig eller dyr. Varierer med bransje.
  - P/E kalles ofte *multippel*, fordi hvis man multipliserer P/E-en med resultat per aksje, ser man hva markedet er villig til å betale per tjente krone. Er P/E til en bedrift 10, er markedet villig til å betale 10 ganger resultatet pr aksje, som vil være aksjeprisen.

Aksjekursen stiger fordi:

- Selskapet oppnår ***avkastning*** på investeringene

$$\text{ROI} = \frac{\text{Gevinst på investeringen (netto)}}{\text{Kostnaden på investeringen}}$$

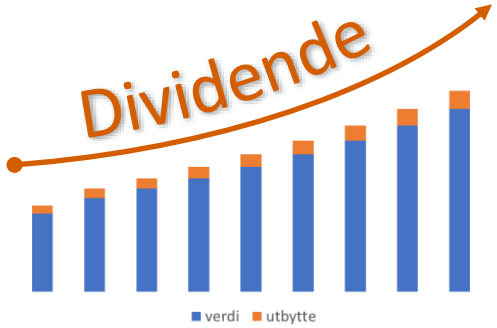

- Selskapet utbetaler bare en del av inntjeningen i ***utbytte (dividende)*** til eierne

$$\text{Utbytte per aksje} = \frac{\text{Avsatt til utbytte}}{\text{Antall aksjer}}$$

Kursutviklingen er styrt av forventningene til disse to faktorene.

Eksempel fra DNB Markets

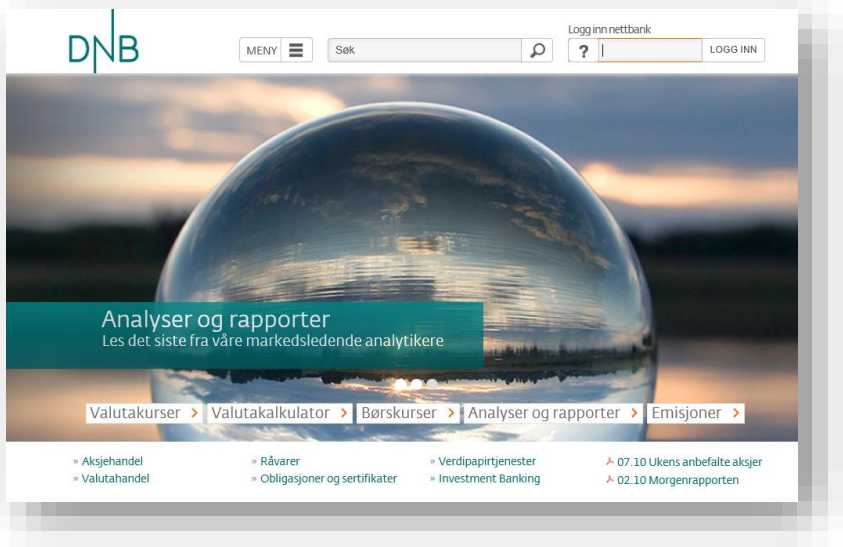

SR-Bank (SRBANK)

- Tiltakende utlånsvekst drevet av bedre regional makro og oppstart i Oslo.
- Inntjeningsmomentet blir ytterligere hjulpet av at et høyere rentenivå er støttende for rentemarginen.
- Lite krevende verdsettelse på under 9x neste års forventet inntjening.

SR Bank	
Bloomberg Ticker	SRBANK NO
Sector	Regional Banks
Market Cap (NOKm)	24,296
Market Cap (USDm)	2,669
Consensus year end Net Debt (USDm)	NM
Trailing P/B (x)	1.1
12 month Forward ROE (%)	12.0
12 month Forward Dividend yield (%)	5.5
12 months Forward P/E (x)	8.9
2yr Forward P/E (x)	8.8
Last 3 years average revenue growth (%)	3.4
Net Debt/12 month trailing EBITDA	NM
Beta	0.8
Consensus Analyst Rating (1=Sell, 5=Buy)	4.0

Source: Bloomberg (underlying data), DNB Markets (further calculations)

DIN PORTEFØLJE ENDRER SEG OVER TID

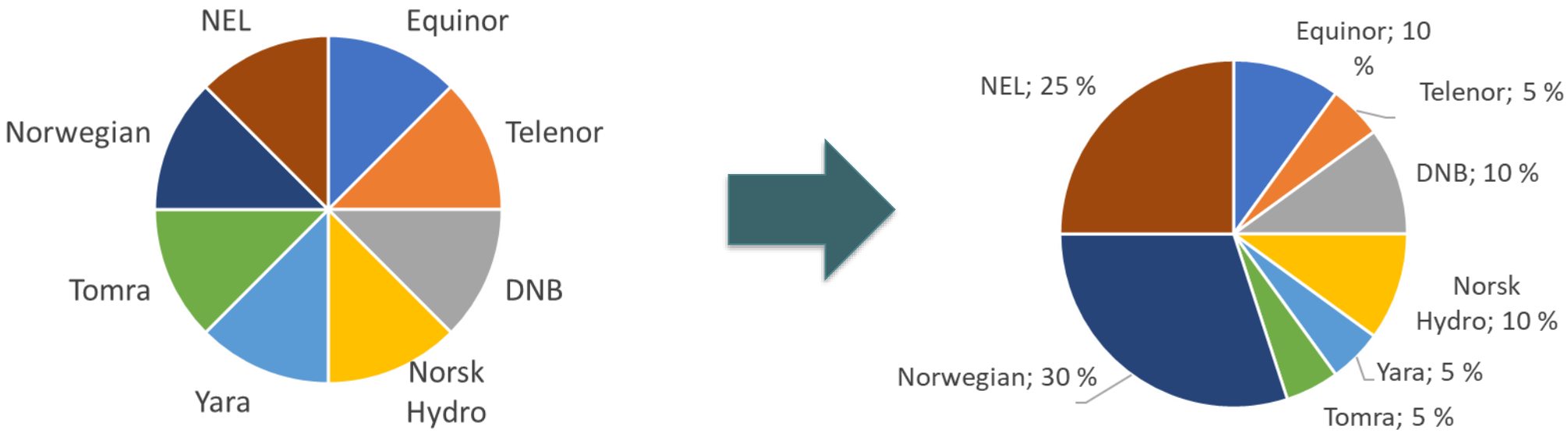

ENDRINGER I FORDELINGEN SKJER PÅ GRUNN AV **MARKEDSHENDELSER**

REBALANSERING (“NULLSTILLE”) BØR GJØRES EN GANG I BLANDT (ÅRLIG?)

Merk: Dette er kun en illustrasjon og ingen anbefalt portefølje.

Tilbake til din plan

- Hvor kortsiktig / langsiktig er du?
  - Du må forvente 1-2% opp/ned daglig
- Diversifisering: Å spre risikoen på 6-8 aksjer anbefales!
- Hva gjør du hvis aksjen stiger mye? Sikre gevinst?
- Hva gjør du hvis aksjen faller mye? Stoppe tap?

- Rebalansering !
  Når én aksje stiger veldig mye i verdi og plutselig utgjør en betydelig større andel av totalen enn det du tenkte var riktig.

AKSJEFOND I PRAKSIS

- Aksjefond er en **samling** av aksjer.
- **To typer:**
  - **Aktivt forvaltede** fond styres av en person med sterke meninger og er dyrere
  - Passive fond kalles også **Indeksfond** og følger en indeks, og blir dermed rimeligere
- Alle fond har et tydelig **mandat** (regler)
- Som regel gratis å kjøp/selge
- **Årlig forvaltningsgebyr** (betales daglig)
- **Minste kjøpesum kr 100**

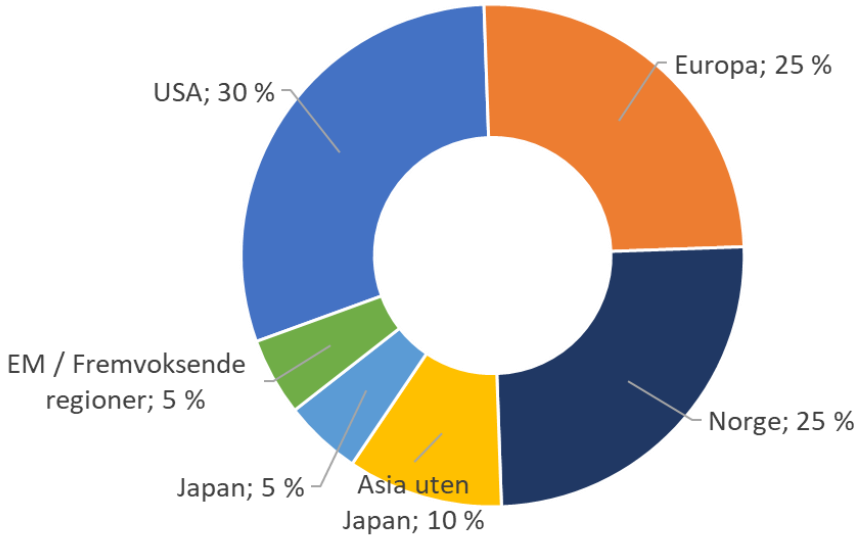

Fondstypene

- Rentefond
  - Pengemarkedsfond
  - Obligasjonsfond
  - High Yield fond

- Aksjefond og indeksfond (aksjeindeksfond)
  - Bransjefond
  - Regionale / lands fond

- Kombinasjonsfond
  - Både renter og aksjer
  - Ofte kalt porteføljefond
  - Normalt med norske og internasjonale investeringer
  - Navnet angir aksjeandelen , f.eks. Plan 10 (=investerer 10% i aksjer)

HVA INVESTERER NORGES MEST POPULÆRE TECH-FOND* ?

vodafone

Deutsche Telekom

orange™

Capgemini

SAP

ORACLE

Microsoft

FACEBOOK

Alphabet Google

SAMSUNG ELECTRONICS

DNB teknologi: Kr 31 mrd. 1,50 % i årlig forvaltningshonorar

SJEKK FAKTA FOR AKSJEFOND

- Fondsprofil
- Målsetting
- Referanseindeks
- Risiko-vurdering
- Aktiv vs passiv forvaltning (indeksforvaltning)
- Kostnader og gebyrer
- Historisk avkastning
- Bærekraft

Referanseindeks: Fondets utbyttejusterte referanseindeks er MSCI World Index. Referanseindeksen består av om lag 1600 selskaper, mens fondet normalt har 55-70 selskaper i sin portefølje. Fondets avkastning vil over tid kunne avvike betydelig fra referanseindeksen.

◀ Lavere risiko ..... Høyere risiko ▶

Lav avkastning — Høy avkastning

1	2	3	4	**5**	6	7

GEBYRER FOR DENNE ANDELSKLASSEN

Engangsgebyrer som belastes før eller etter at du investerer.

Tegningsgebyr	0,00%
Innløsningsgebyr	0,00%

Gebyrer som belastes andelsklassen i løpet av et år

Løpende kostnader	1,40%

Gebyrer som belastes andelsklassen under spesielle omstendigheter

Resultatbasert honorar	Ingen

Største plasseringer

Beholdning	Sektor	Land	%
Alphabet Inc A	Teknologi	USA	4,31
Johnson & Johnson	Helsevern	USA	3,28
Royal Dutch Shell PLC Class A	Olje & Gass	Storbritannia	2,99
Prudential PLC	Finans	Storbritannia	2,99
Oracle Corp	Teknologi	USA	2,78
Anadarko Petroleum Corp	Olje & Gass	USA	2,77
Visa Inc Class A	Finans	USA	2,72
Bank of America Corporation	Finans	USA	2,69
Tractor Supply Co	Konsumentvarer	USA	2,61
Sanofi SA	Helsevern	Frankrike	2,51

⊕ Økning ⊖ Reduksjon ☆ Ny beholdning siden siste portefølje

Fondshandel i praksis

- Tid for å handle
- Når skjer handelen? Norge vs USA/andre tidssoner
- Hvilken kurs
- Er kostnadene inkludert?
- Når får jeg gevisten utbetalt?

HVORFOR SNAKKES DET SÅ MYE OM **GEBYRER** PÅ SPARING?

- **KURTASJE** ER FOR AKSJER
- ÅRLIG **FORVALTNINGSGEBYR** PÅ AKSJEFOND

➢ BEGGE DELER SPISER AV DIN GEVINST

AKSJE**KURTASJE** ER ET GEBYR DU BETALER HVER GANG DU KJØPER ELLER SELGER EN AKSJE

- EN % AV KJØPESUM
- OFTE OPPGIS EN MINIMUMS-KURTASJE OG EN MAKS-KURTASJE

➢ PASS PÅ AT DU IKKE INVESTERER FOR SMÅ BELØP SLIK AT KURTASJEN SPISER OPP AVKASTNINGEN DIN!

AKSJE**KURTASJE**

SJEKK PRISLISTEN

- DE FLESTE TILBYR:
  - KURTASJE TIL 0,035% - 0,15 %
  - MINSTEKURTASJE 1 - 95 kr
  - MAKSKURTASJE KR 99 – TIL UENDELIG

Divider minstekurtasjen (kr) på kurtasje-satsen: Da får du minimumsbeløp du bør investere for ved hver handel

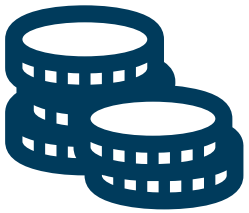

ÅRLIG **FORVALTNINGSHONORAR** ER ET GEBYR DU BETALER PÅ FONDS-SALDOEN

- EN ÅRLIG %-SATS
- DU BETALER KUN FOR DE DAGENE DU EIER FONDET
- GEBYRET DELES I PRINSIPP PÅ 365 DAGER OG BELASTES DAGLIG GJENNOM KURSEN PÅ FONDET

➢ INDEKSFOND KOSTER SOM REGEL 0,15 %-0,40 %

➢ AKTIVE AKSJEFOND KOSTER SOM REGEL 1,20 % -2,00 %

HVORFOR SNAKKES DET SÅ MYE OM **GEBYRER** PÅ SPARING?

- **KURTASJE** ER FOR AKSJER
- ÅRLIG **FORVALTNINGSGEBYR** PÅ AKSJEFOND

➢ BEGGE DELER SPISER AV DIN GEVINST

Lånt av Børge Lund – verdens beste til å ta de fleste på kornet!

DIVERSIFISERING = SPRE DIN RISIKO

AKSJE-PLUKKING ER VANSKELIG.

Å SPRE RISIKOEN VIL **SIKRE BEDRE BALANSE** A OG DU VIL UNNGÅ DE STØRSTE BEVEGELSENE I MARKEDET I ENKELT-SELSKAPER

Illustrasjonen over viser kun et tilfeldig utvalg av selskaper.

DU MÅ HA EN PLAN

Avkastning for ulike sektorer og bransjer globalt i 2020

avkastning i lokal valuta

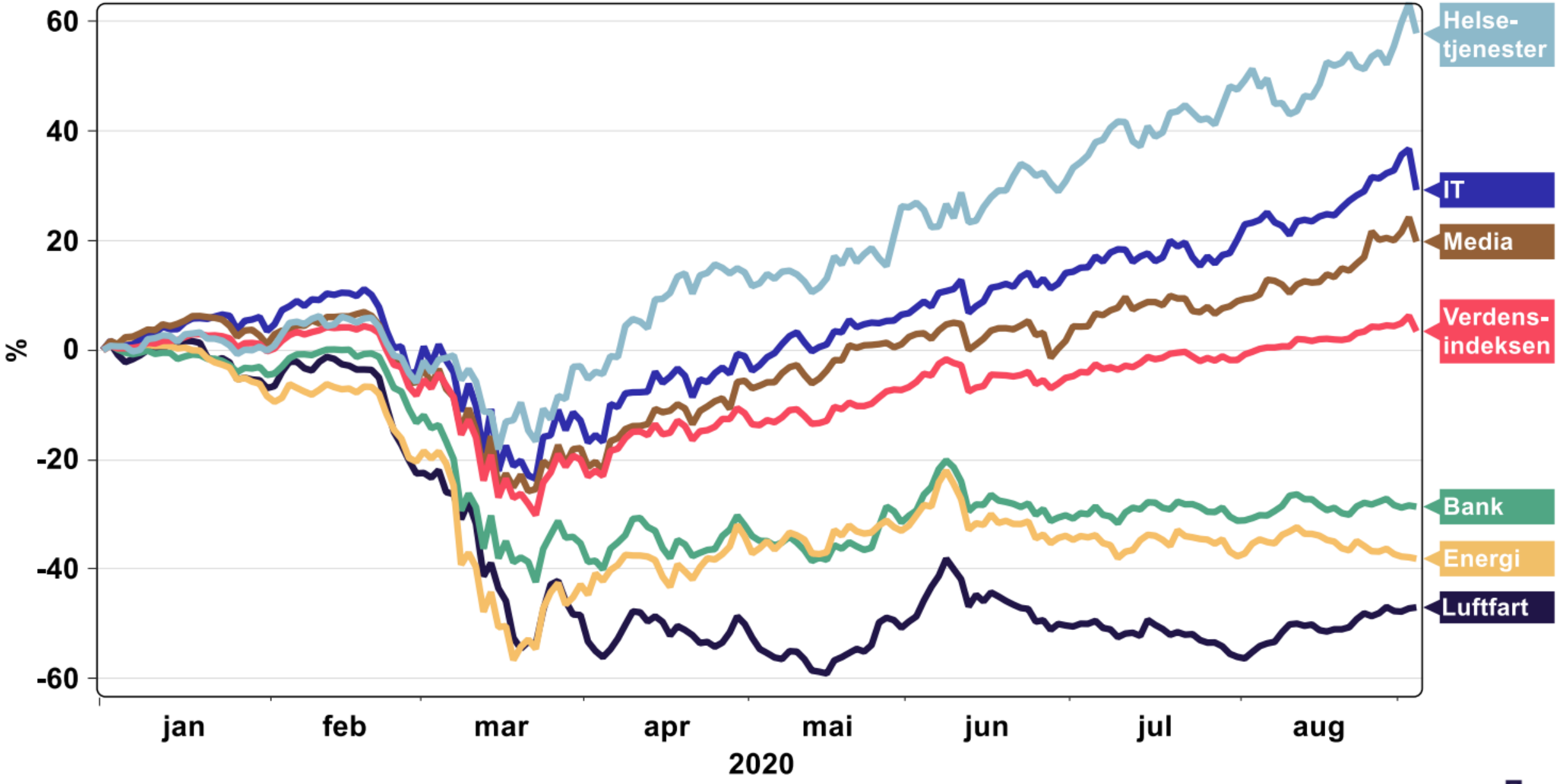

STRATEGISK ALLOKERING

DEN OVERORDNEDE STRATEGIEN BASERT PÅ DIN RISIKOPROFIL

	TACTICAL LOW	**STRATEGIC**	TACTICAL HIGH
AKSJER	50 %	**60 %**	70 %
RENTER	30 %	**40 %**	50 %
		100 %	

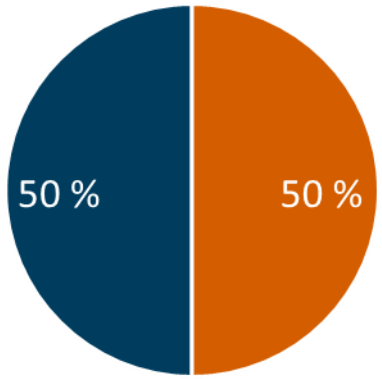

AKSJER RENTER

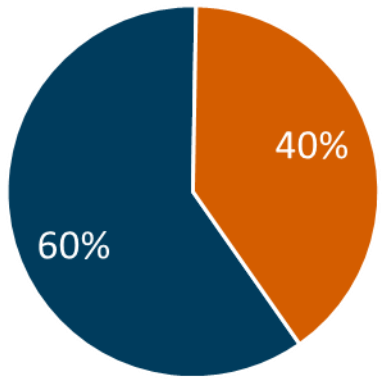

AKSJER RENTER

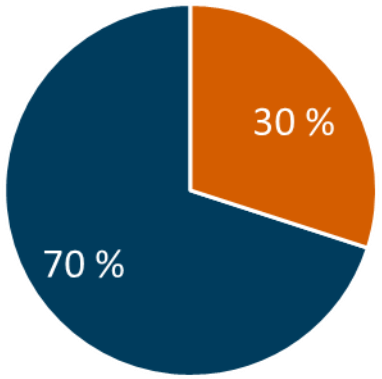

AKSJER RENTER

Aksje Norge

Merk: Dette er kun en illustrasjon og ingen anbefalt portefølje.

STRATEGISK ALLOKERING

	TACTICAL LOW	**STRATEGIC**	TACTICAL HIGH
AKSJER	50 %	**60 %**	70 %
RENTER	30 %	**40 %**	50 %
		100 %	

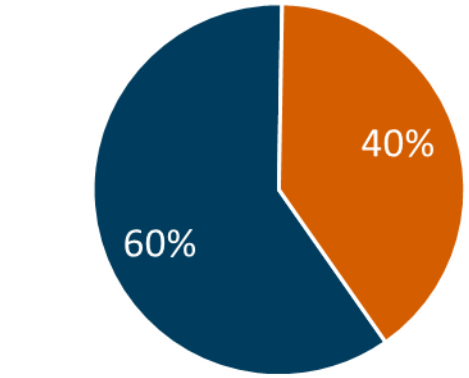

TID

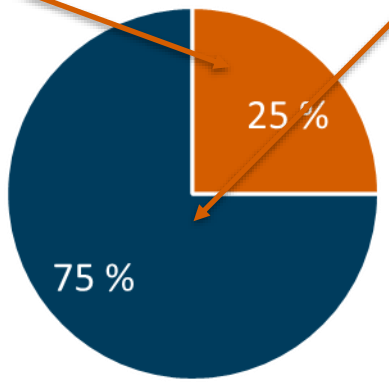

REBALANSERE

Merk: Dette er kun en illustrasjon og ingen anbefalt portefølje.

EN PORTEFØLJE

ER DIN SAMLING AV INVESTERINGER

STRATEGISK ALLOKERING

Aksjer versus renter

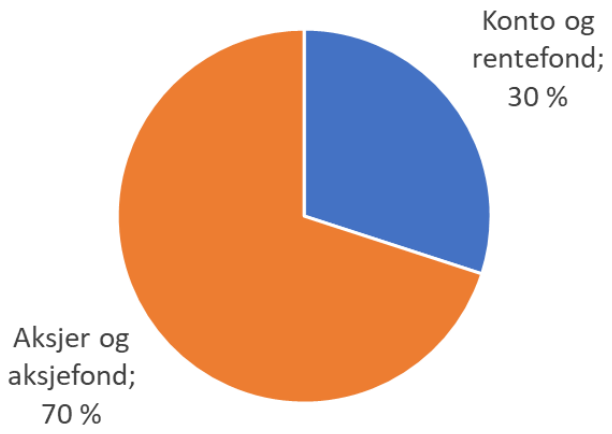

Aksjeregioner

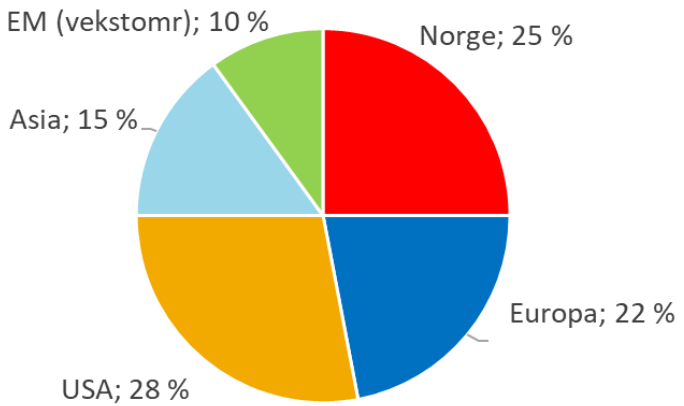

AKSJE-PLUKKING

Aksjer

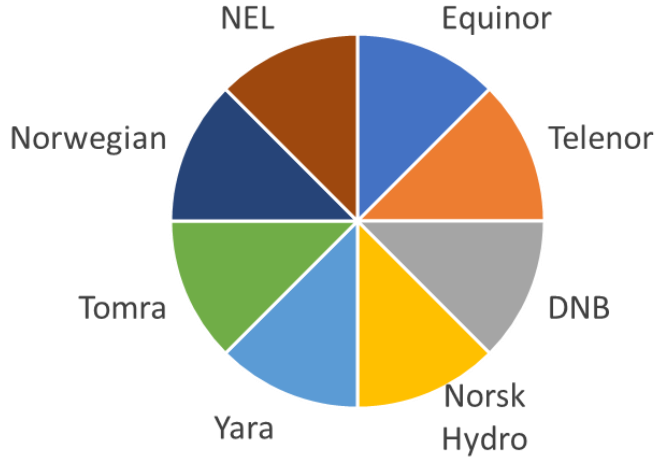

Merk: Dette er kun en illustrasjon og ingen anbefalt portefølje.

DIN PORTEFØLJE ENDRER SEG OVER TID

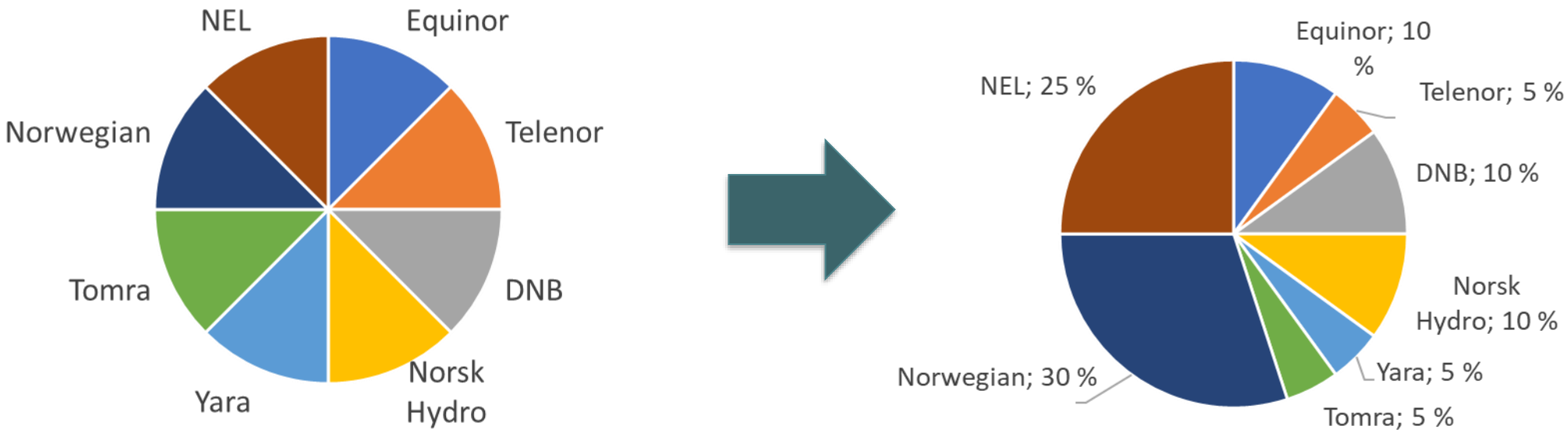

ENDRINGER I FORDELINGEN SKJER PÅ GRUNN AV **MARKEDSHENDELSER**

REBALANSERING (“NULLSTILLE”) BØR GJØRES EN GANG I BLANDT (ÅRLIG?)

Merk: Dette er kun en illustrasjon og ingen anbefalt portefølje.

Dine viktigste valg

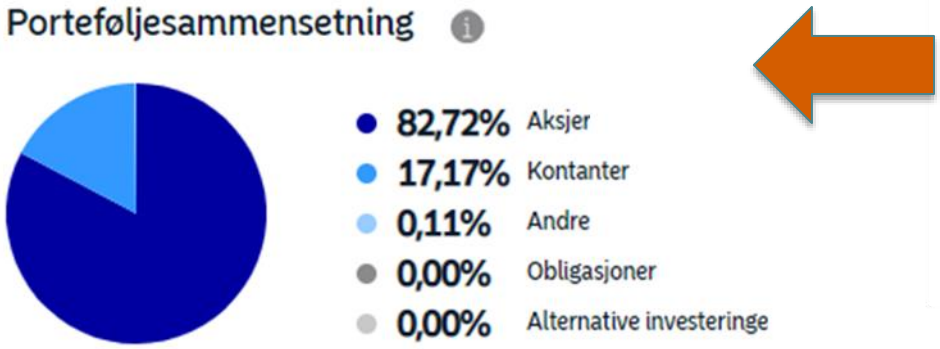

Strategisk allokering: Valg av aksjeandel i din portefølje
=> Den viktigste jobben du gjør for egen sparing

Regional fordeling: Å spre risiko på flere regioner gjør deg mindre utsatt for svingninger i eget hjemmemarked. Normalen er ¼ hjemme og resten internasjonalt

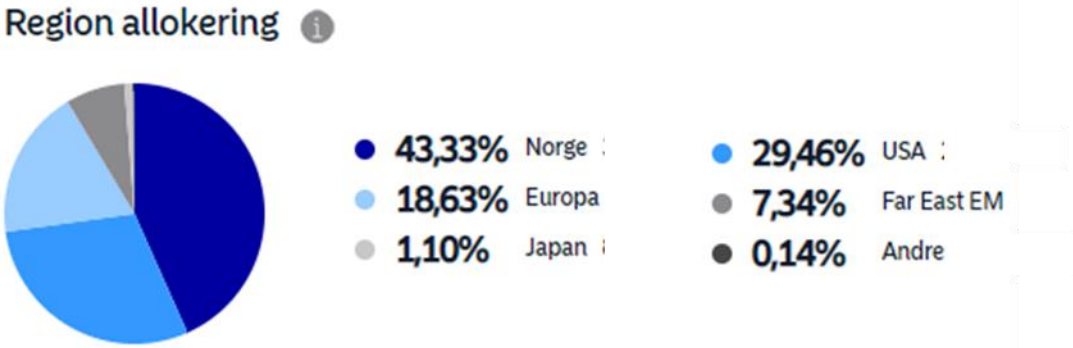

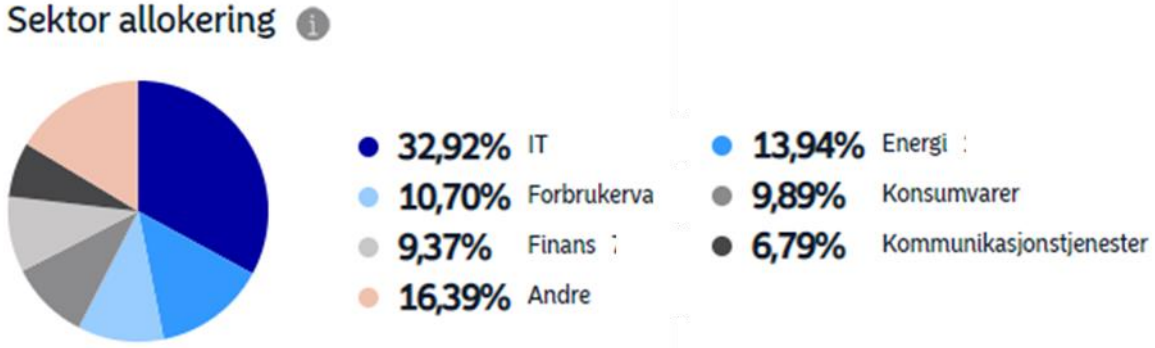

Bilder er private fra egen nettbank i Nordea. Alle bankene har liknende bilder under sparing / investering / aksjer / fond

Aksje Norge

Foto : Patrick Hendry on Unsplash

Hva er bærekraft?

Og hva er viktig for deg og dine sparepenger?

Etikk

Klima

Grønt

Fossilfritt

ESG

Fornybart

SDG

Gjenbruk

Sosiale forhold

Samfunnsansvar

GRI

Bærekraftsmål

CSR

Mangfold

CO2 avtrykk

Likestilling

OSLO BØRS HOVEDINDEKS OG NORGES BANKS STYRINGSRENTE

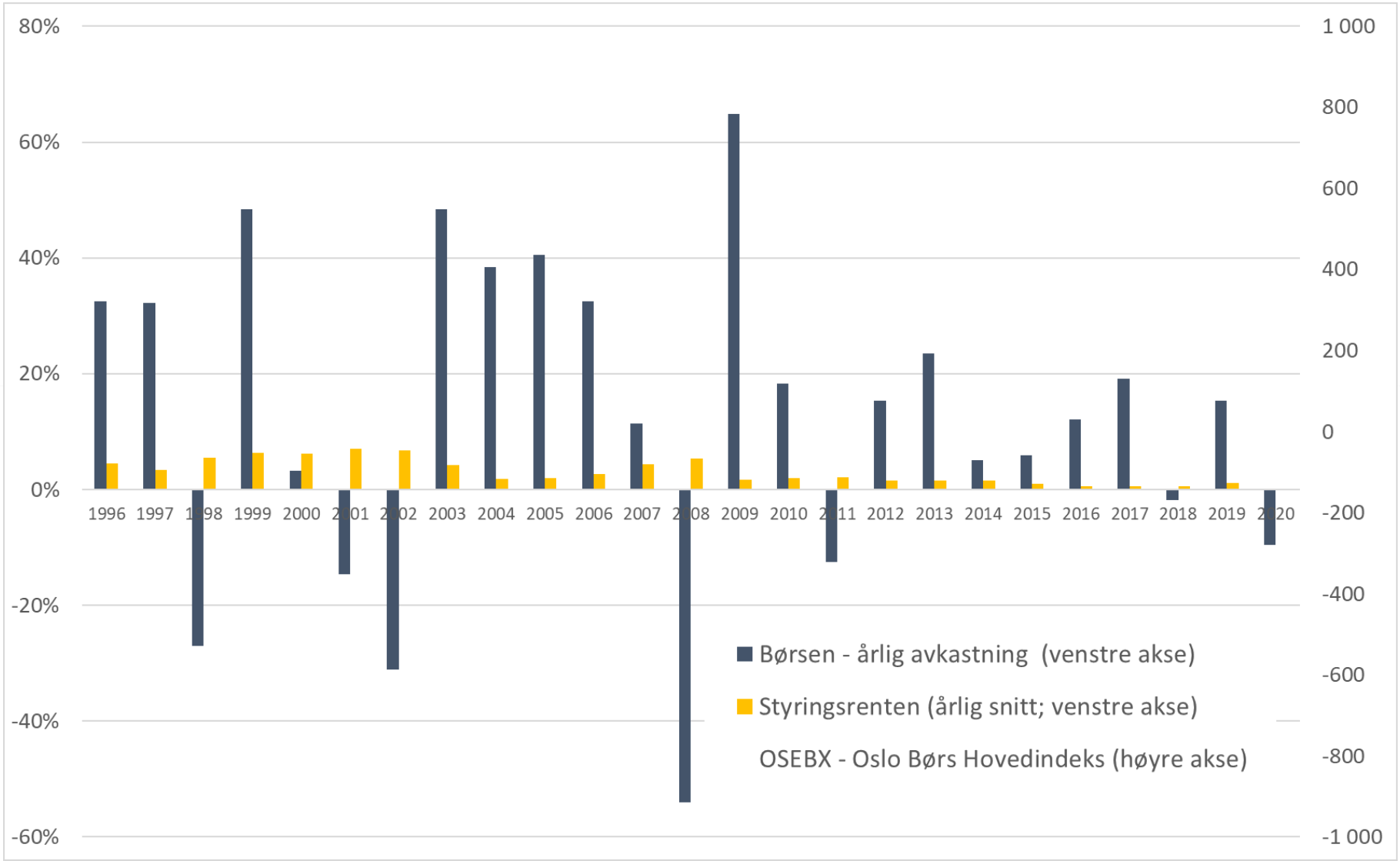

Årlig gjennomsnittlig avkastning på Oslo Børs:

+10 %

OSLO BØRS HOVEDINDEKS OG NORGES BANKS STYRINGSRENTE

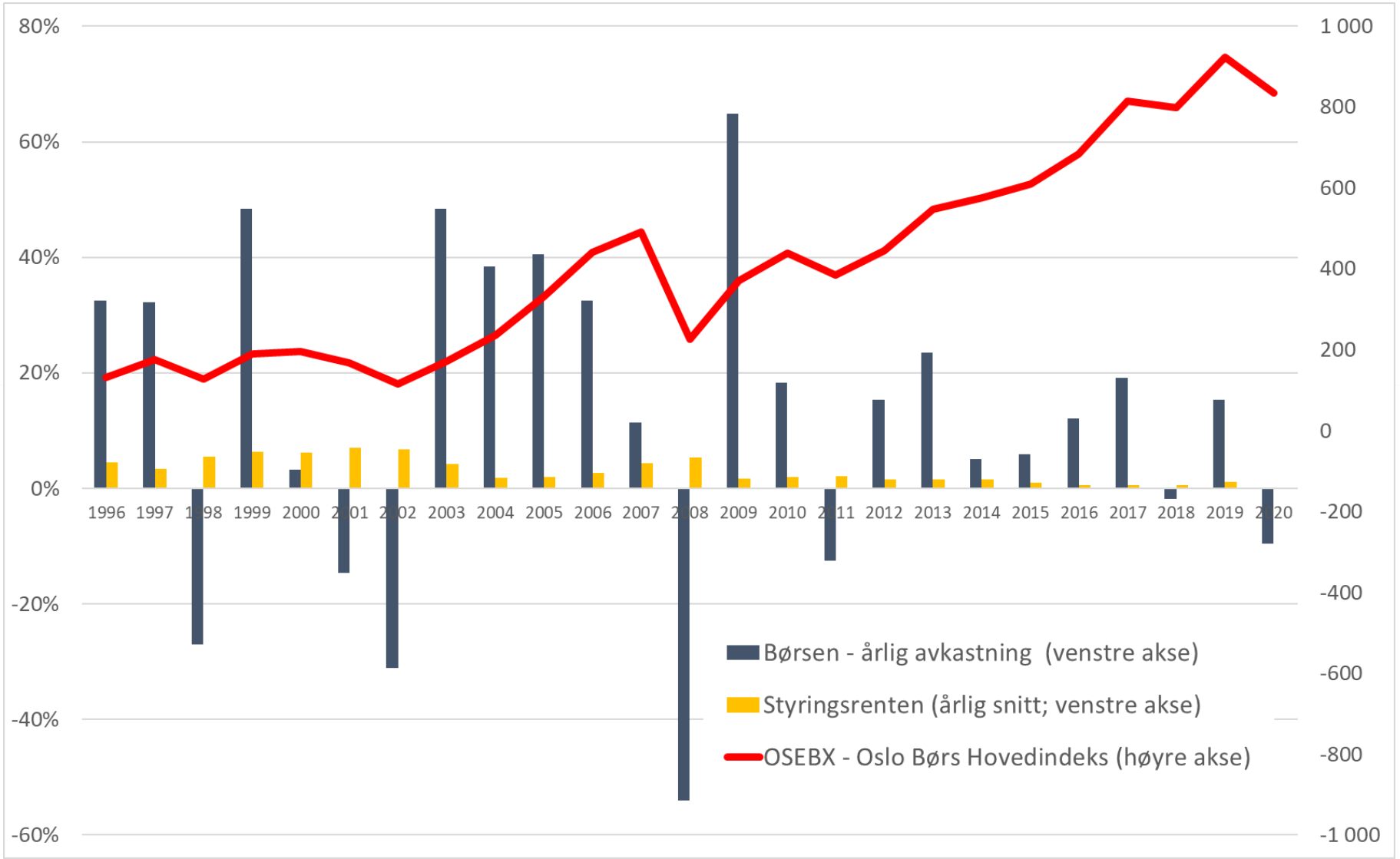

Årlig gjennomsnittlig avkastning på Oslo Børs:

+10 %

AKSJER SLÅR KONTO

Eksempel:
Årlig sparing: kr 10.000

Sparte du fast 10.000 i året på Oslo Børs hovedindeks de siste 15 årene, hadde pengene doblet seg over denne perioden. På konto hadde de voks betydelig mindre.

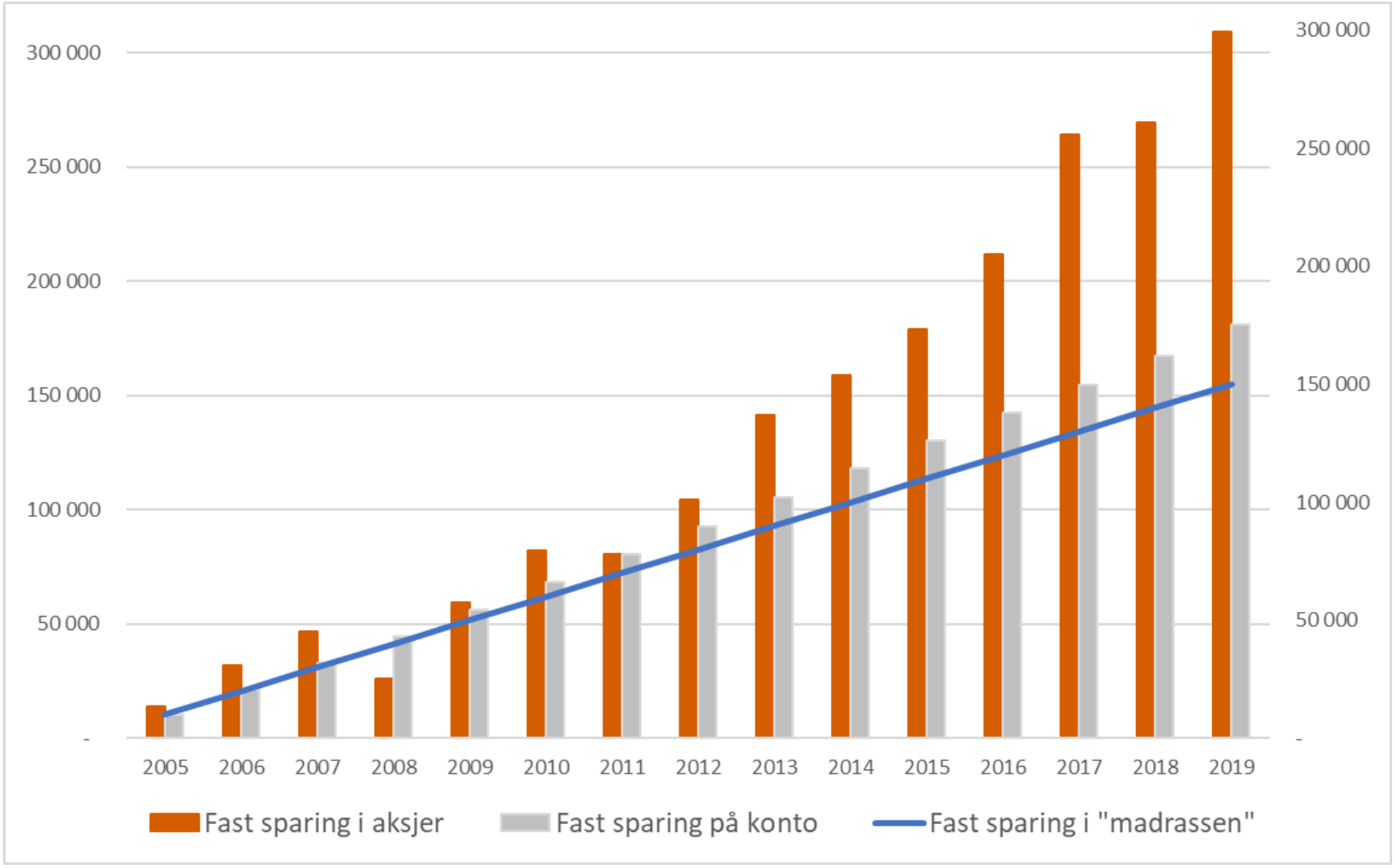

Husk at historisk avkastning ikke er noen garanti for fremtidig avkastning.

Aksje Norge

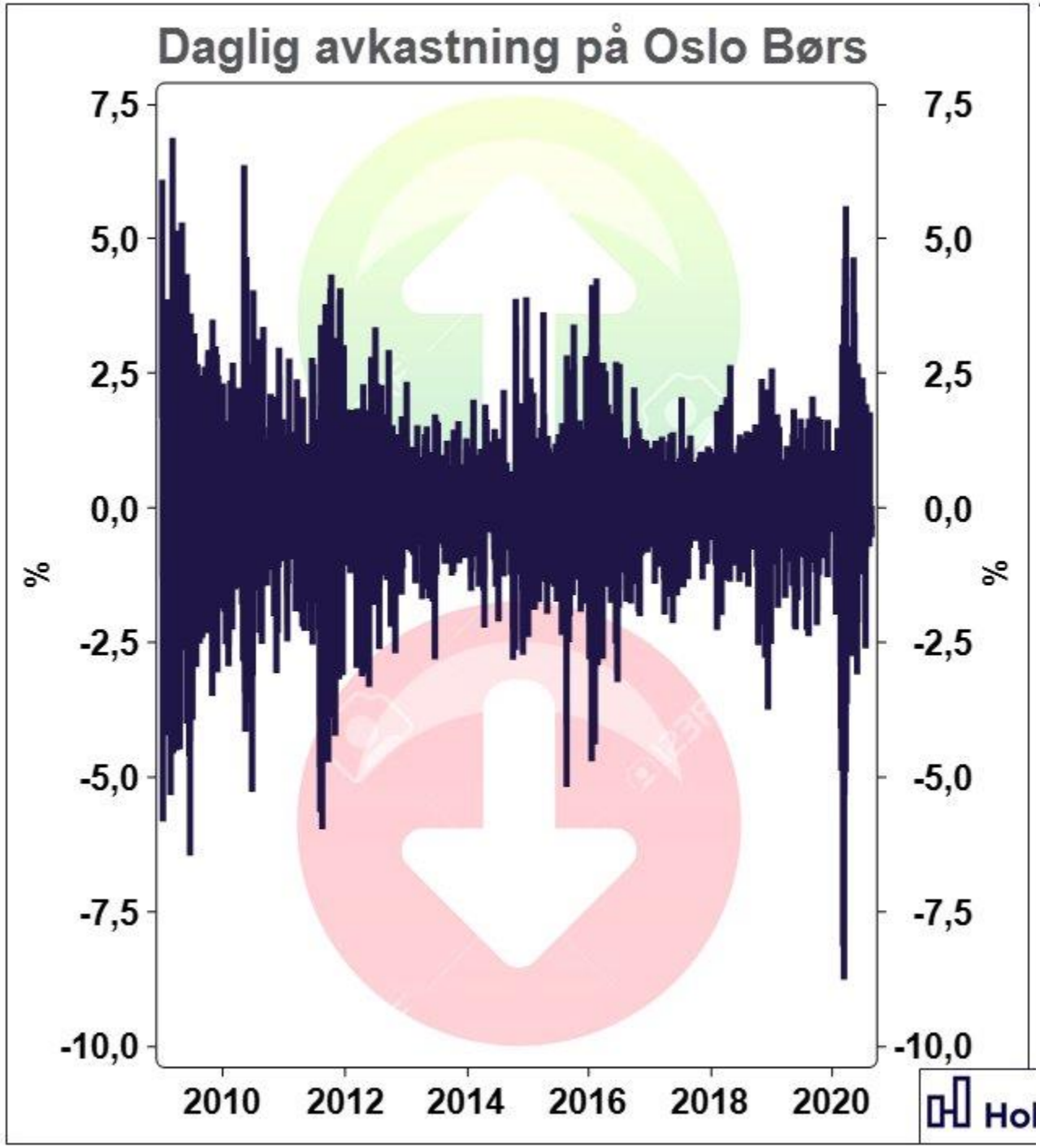
Daglig avkastning på Oslo Børs
7,5
5,0
2,5
0,0
-2,5
-5,0
-7,5
-10,0
%
2010
2012
2014
2016
2018
2020

Rapport om
Samfunnsansvar og bærekraft
Telenor Norge 2017
telenor group
SUSTAINABILITY
REPORT
2018

S'banken
Rapport om samfunnsansvar og bærekraft – 2017
sbanken.no

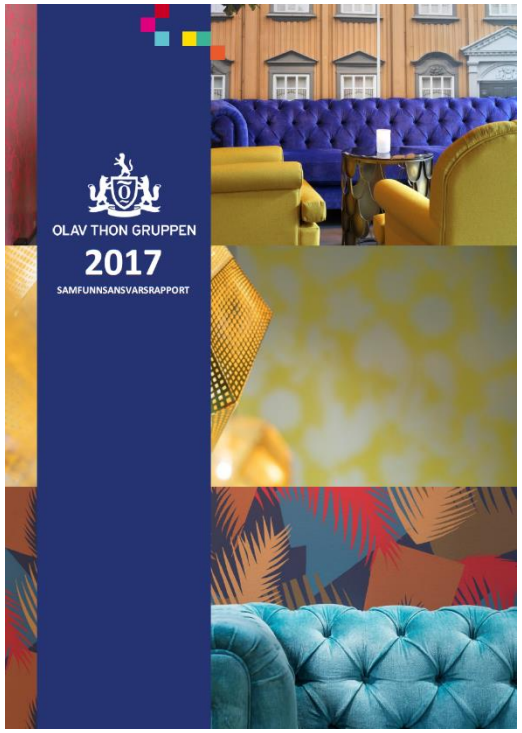
OLAV THON GRUPPEN
2017
SAMFUNNSANSVARSRAPPORT

equinor
2018
Sustainability
Report

Viktige punkter i en bærekraftsrapport

- Følges konkrete retningslinjer?
  -Global Reporting Initiativs (**GRI**)
- Tredjeparts vurdering? Et krav ved børsnoteting av grønne obligasjoner. Bruke f.eks. Cicero Shades of Green, DNVGL o.l.
- Klimaavtrykk
- Fornybar energi

Klippet fra Telenors rapport: Enkelt å få oversikten. Og slik gjør de fleste selskaper.

Temaer Staten som eier er opptatte av:

- Hvordan er arbeidet organisert i virksomheten?
- Hva er styrets rolle i identifisering, håndtering og oppfølging av bærekraft og samfunnsansvar?
- På hvilken måte definerer selskapet mål, strategier og KPI-er for de mest relevante områdene innenfor samfunnsansvar?
- Har selskapet en forståelse av hva som er den største risikoen og mulighetsrommet knyttet til endringer i klima og klimareguleringer?
- Hva slags interessentdialog har selskapet på menneskerettighetsområdet?
- Har selskapet retningslinjer og tiltak for å redusere risikoen for korrupsjon?

=> De samme kravene stiller store investorer og pensjonskasser også.

Fondsforvalterens metoder:

1. Vi utelukker

Vi utelukker selskaper som bryter internasjonale konvensjoner, eller er involvert i uakseptabel virksomhet.

2. Vi investerer

Vi investerer mer i bærekraftige selskaper som evner å tilpasse virksomheten til en verden i endring.

3. Vi påvirker

Vi påvirker selskapene vi investerer i ved å være aktive eiere som stiller klare krav.

Over er Storebrands illustrasjon på hvordan de velger selskaper til sine fond.
Sjekk www.Storebrand.no/gode-penger

Fondsforvalteren

- De fleste fondsforvalterne jobber i dag med de samme prinsippene når de skal plukke ut selskaper til sine bærekraftsfond.
- Noen fond investerer utelukkende i fornybare og/eller sirkulære selskaper, fremtidens (forhåpentligvis) vinnere.
- Merk: Eldre fond har som regel et fastlåst mandat med begrensede muligheter til å avvike fra mandatet de en gang fikk. For eksempel er det vanskelig for et bredt norsk fond som måles mot fondsindeksen, å fjerne oljeselskaper og kun satse på fornybart. Da vil investeringene avvike for mye i forhold til hva fondet blir målt mot.

1. Luke vekk sektorer og selskaper man absolutt ikke ønsker å investere i (f.eks. atomvåpen, gambling, porno etc.)
2. Fjerne selskapene man mener ikke vil være lønnsomme å eie over tid
3. Gå i dialog med selskaper (spesielt de man er usikre på), senere utøve eierstyring og delta på generalforsamlinger.

Noen eksempler på slike fond tilbudt i Norge:

- DNB Grønt Norden
- DNB Miljøinvest
- Nordea Emerging Stars
- Nordea Gender Diversity

TIPS: Se på nettsiden til banken din: Sjekk opp «Ansvarlige investeringer»

Prinsipper for bærekraftige fond

- FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (**PRI**)
- FNs Global Compact (handler om menneskerettigheter, arbeidsmiljø, korrupsjon., m.m.)
- Carbon Disclosure Project (CDP): en org som støtter bedrifter og byer i å måle miljøkonsekvenser

Sjekk filtre for fondet

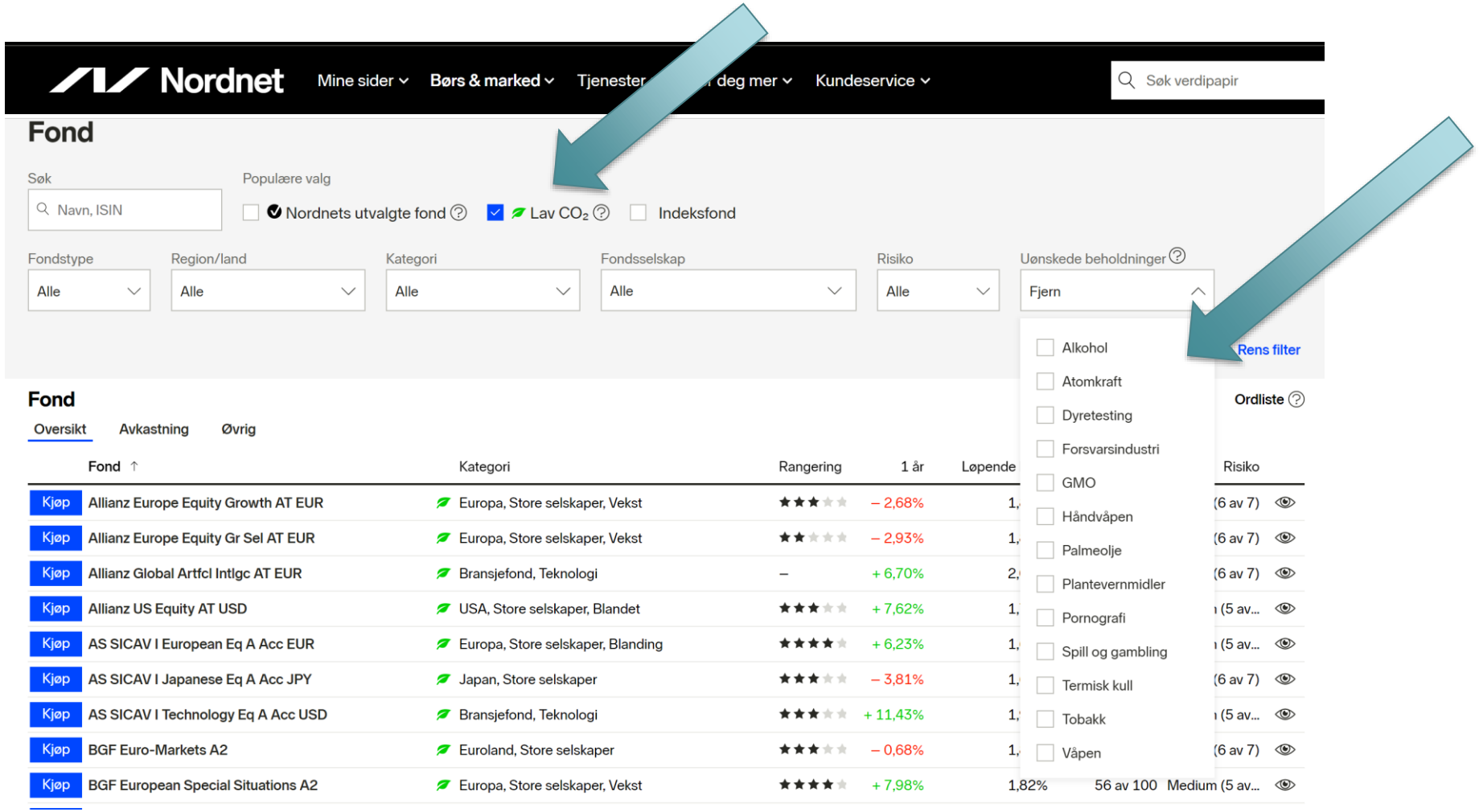

Look at the funds: A place to look for suggestions for stockpicking…

DNB Global

Største plasseringer

Beholdning	Sektor	Land	%
Alphabet Inc A	Teknologi	USA	4,31
Johnson & Johnson	Helsevern	USA	3,28
Royal Dutch Shell PLC Class A	Olje & Gass	Storbritannia	2,99
Prudential PLC	Finans	Storbritannia	2,99
Oracle Corp	Teknologi	USA	2,78
Anadarko Petroleum Corp	Olje & Gass	USA	2,77
Visa Inc Class A	Finans	USA	2,72
Bank of America Corporation	Finans	USA	2,69
Tractor Supply Co	Konsumentvarer	USA	2,61
Sanofi SA	Helsevern	Frankrike	2,51

⊕ Økning ⊖ Reduksjon ☆ Ny beholdning siden siste portefølje

Bruk Morningstar

- Morningstar.no gir god oversikt over ulike fond
- Fond med lengre enn 3 års historikk får tildelt stjerner.
  - Merk at stjerner er basert på historikk. Forbrukerrådet har gjordt undersøkelser som viser at historien ikke er noen god indikasjon for fremtidens vinnere

En del av de nye bærekrafts-fondene er for unge til å motta stjerner enda

Det store bildet

- Smitteveksten stiger og skaper frykt
- Store ulikheter mellom sektorene mht gjenopphenting
- Mindre tro på flere stimuli fra FED. Politisk uro.
- Presidentvalget i USA

Abonner på Makrorapporter fra banken din

Historisk lave renter…. for alltid?

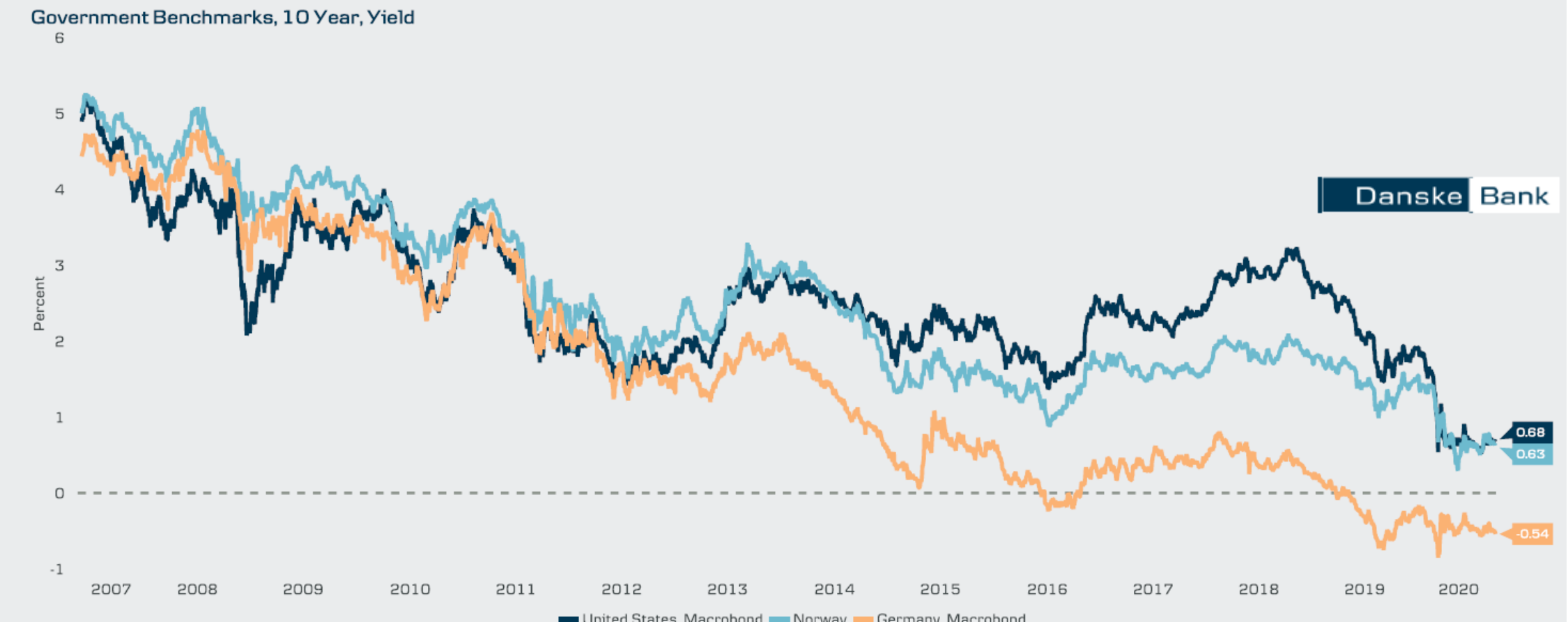

Pensjon – 3 hovedelementer

1. Garantert: Det du får fra **Folketrygden** – din «garantipensjon». Les om regler for opptjening her >
2. **Jobb:** Det du får gjennom tidligere og eksisterende arbeidsgivere (Innskuddspensjon i privat sektor (kalt OTP = Obligatorisk tjenestepensjon), Tjenestepensjon i offentlig sektor, Pensjonskapitalbevis (med investeringsvalg), fripoliser (uten investeringsvalg), m.m.
3. **Egen sparing**: Det du selv sparer til pensjon, alt fra konto til fond, eller spesialløsninger for privat pensjonssparing (IPS, Unit Link/Fondskonto/Pensjonskonto)

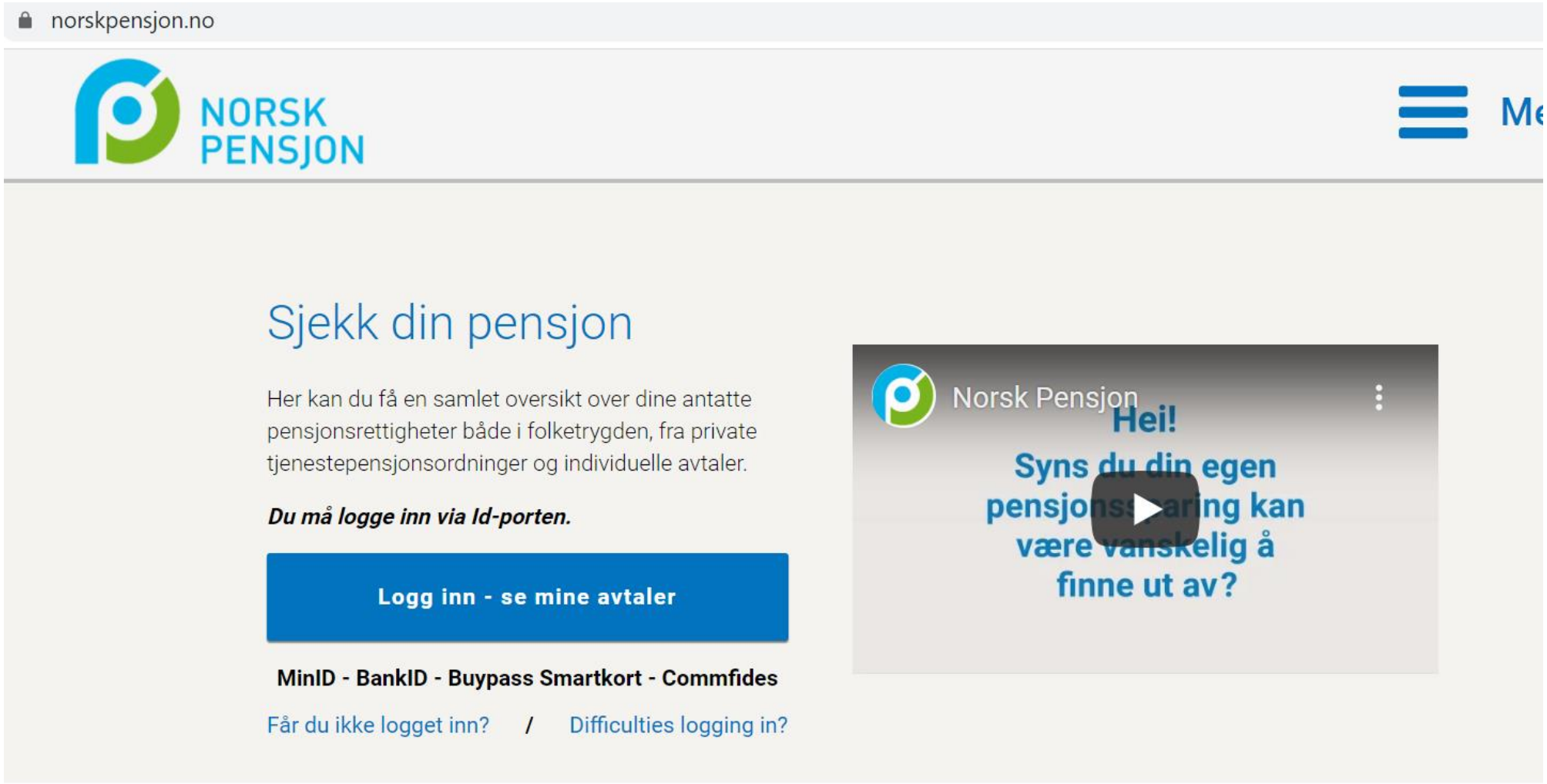
norskpensjon.no
NORSK PENSJON
Me
Sjekk din pensjon
Her kan du få en samlet oversikt over dine antatte pensjonsrettigheter både i folketrygden, fra private tjenestepensjonsordninger og individuelle avtaler.
Du må logge inn via Id-porten.
Logg inn - se mine avtaler
MinID - BankID - Buypass Smartkort - Commfides
Får du ikke logget inn? / Difficulties logging in?
Norsk Pensjon
Hei!
Syns du din egen
ring kan
være vanskelig å
finne ut av?

Hva skjer når du bytter jobb i privat sektor?

- Innskuddspensjon => Pensjonskapitalbevis
- Pensjonskapitalbevis er med investeringsvalg. Dvs at du bestemmer risikoen selv!
- Innskuddspensjonen bestemmer også du!

- Hvilken ordning? Minstekravet på 2% ?
  Mange har 7%. Spar til egen pensjon!

Se kort video og ta minikurs om pensjon

Mange har store planer for pensjonisttilværelsen. Marit er en av dem. Men hvordan kan hun sikre best mulig avkastning for fremtiden? Og hva er denne nye IPS-løsningen som ble lansert 1. november 2017? Bli med Marit og lær mer på kun noen minutter.

Ta minikurset om pensjon her: Den viktige pensjonen

AKTØRENE

Børsene er markedsplasser for sine utstedere.
Sikrer sikre og stabile handelssystemer.

Børsens kunder er banker, meglerhus, forvaltere og utstederne av verdipapirer (aksjer, obligasjoner, m.m.)

I **meglerhusene** gjøres verdipapirhandel, de formidler ordre mellom investorene.
Fondsselskapet har fondsforvaltere som forvalter fond for sine kunder.
De store **bankene** har ofte både meglerhus , fondsselskap og livselskap (pensjon og forsikring).

Du som er nybegynner:

- Ta på de lange sparebrillene
- Opprett Aksjesparekonto
- Velg globalt (indeks) aksjefond
- Velg fast sparebeløp (snitt 1.000)
- **Kickstart** sparingen

Men har du ventet i mange år med å komme i gang…. Da kan det hende du ikke bør gå inn akkurat nå. Det er svært usikkert og det kan se ut som om det er flere selgere enn kjøpere.
Dvs at vi ikke har sett bunnen enda. Uansett er det umulig å

1

SJEKK DIN EGEN BANK

- SJEKK **DIN EGEN BANK** OG NETTBANK. HVA TILBYR DE?
- KAN DU **HANDLE** FOND OG AKSJER DER? PÅ NETT?
- HAR DE EN **SPARE**ROBOT? TILBYR DE **RÅDGIVNING**?

2

LAG DIN PERSONLIGE **SPAREPLAN**

- HVA DRØMMER DU OM? **DITT SPAREMÅL**
- HVOR MYE HAR DU **OPPSPART**?
- HVOR MYE KAN DU **SPARE FAST** HVER MÅNED?
- HAR DU **DYRE LÅN**/KREDITTER? (BETAL NED FØRST)
- **NÅR** TRENGER DU PENGENE?
- MÅ NOE VÆRE **TILGJENGELIG**?
- KAN DU SPARE I **FLERE ÅR**, MER ENN 3 ÅR?

ELLER FÅ HJELP AV EN AUTORISERT FINANSIELL RÅDGIVER.

3

SPRE RISIKO OG FÅ ERFARING

- BESTEM **HVOR MYE** DU SKAL HA I AKSJER VERSUS RENTER
- LAG EN **GLOBAL PORTEFØLJE**, ELLER VELG GLOBALT FOND
- HVIS AKSJER: VELG MINST **6-8 I ULIKE SEKTORER**
- **KRYDRE** MED NOE DU SYNES ER INTERESSANT
- **ÅRLIG JUSTERING** AV FORDELINGEN (=REBALANSERING)

SAMLE ALT I AKSJESPAREKONTO

Aksjer	Aksjefond	Konto
• Børsnoterte og EØS registrerte: Aksjer, EK bevis og ETF	• Minst 80% aksjer • EØS-registrert fond	• Det er ikke lov å få rente på denne kontoen

Siden Merkur Market er en ikke-regulert markedsplass (selv om den er digital på Oslo Børs), er får man ikke disse aksjene i Aksjesparekonto!

SPAREROBOTER

NÅR DU SYNES DET ER VANSKELIG Å VELGE

- SVAR PÅ SPØRSMÅL OM **DINE HOLDNINGER** TIL RISIKO OG **DINE FORVENTNINGER** TIL HVOR MYE SPARINGEN SKAL VOKSE
- **FÅ ETT KONKRET FORSLAG** TIL ET FOND SOM PASSER DEG

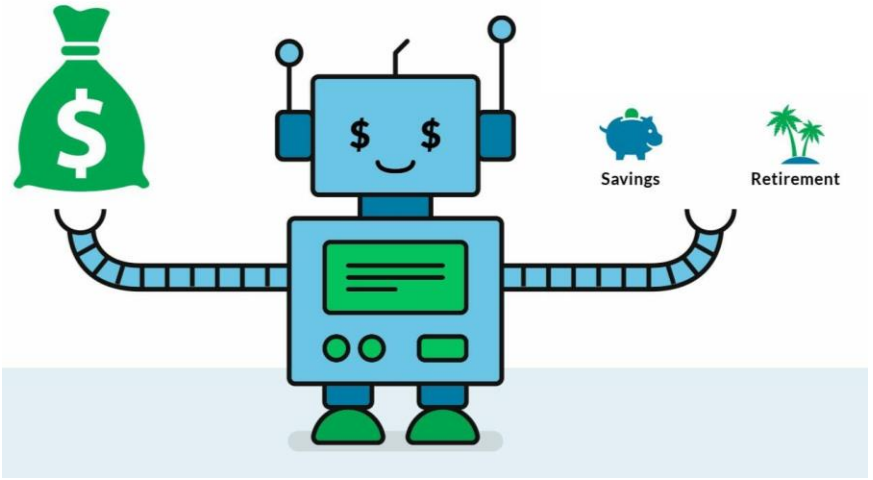

ETT FORSLAG…

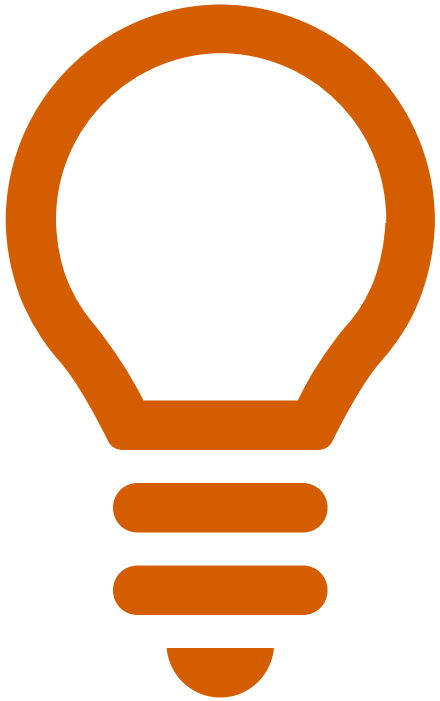

1. **OPPRETT** AKSJESPAREKONTO OG **BRUK** DENNE!

2. LAG DEG EN **PORTEFØLJE**: (et eksempel)
   - 75 % BASIS: GLOBALT **INDEKS**FOND (det er billig og bredt)
   - 15 % **AKSJEFOND** I SEKTORER / LAND DU LIKER SPES GODT
   - 10 % AKSJER PÅ **OSLO BØRS** (minst 6. Sjekk utbytter)

3. SETT OPP EN **MÅNEDLIG SPAREAVTALE** PÅ LØNNINGSDAGEN

✓ ANSVARLIGE INVESTERINGER, BÆREKRAFT ETC

✓ TENK PÅ GEBYRER

Har du dyre lån/forbrukskreditt, bør dette nedbetales først. Personlige behov må tilpasses.

- [ ] Skriv ned et konkret **sparemål** i kroner
- [ ] **Når** skal målet nås
- [ ] Skriv ned **delmål**
- [ ] Last ned **app** / få tilgang
- [ ] **Få erfaring**: Start smått og bredt
- [ ] **Øk** etterhvert
- [ ] Krydre sparingen med interesse og **gøy**
- [ ] **Ikke vent**

SLIK HOLDER JEG MEG OPPDATERT:

1. Kvelden TV : Sjekker Closing Bell @CNBC og Bloomberg News
2. Dagtid TV: TV2 Nyhetskanalen kl 09:30, 10:30, 11:30 og 16:30
3. Nettsider tidlig morgen: Bloomberg.com
4. Norske og godt oppdaterte næringslivsnyheter : www.dn.no www.hegnar.no www.e24.no
5. Innloggede morgenrapporter: DNB, Nordea og Pareto – ofte også video. Alt er klart ca kl 08:00
6. Morgenrapporter i det fri: Nordnetbloggen, Netfonds. Ofte finner du linken til de andre delt på twitter (krever da ikke innlogging)
7. Twitter. Facebook: Det finnes flere lukkede grupper du kan bli med i. Utfordringene er ryktespredning, uriktig informasjon og kaos….

HUSK

The trend is your friend

MAKE A PLAN
HAVE FUN
JUST DO IT !
Aksje i Norge

Takk for at dere ville lytte i dag !

Lær mer på www.aksjenorge.no

AksjeNorge

Kristin Skaug, daglig leder AksjeNorge

@AksjeNorge @AksjeJentene @KrisSkaug